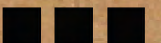

TÜRKİYE TASARIM KRONOLOJİSİ

SERAMİK

Bu çalışma

3. İstanbul Tasarım Bienali:

BİZ İNSAN MIYIZ?

Türümüzün Tasarımı

2 saniye, 2 gün, 2 yıl, 200 yıl, 200.000 yıl

için **Gülay Gamze Güven** ve **Gökhan Karakuş** tarafından hazırlanmıştır.

Pelin Derviş'in katkıları ve **Studio-X İstanbul**'un desteğiyle.

Kısmi çeviri: **Müjde Bilgutay**

Editoryal destek: **Ceren Şenel, Erim Şerifoğlu**

Grafik tasarım: **Selin Pervan**

GİRİŞ

Seramik çok eski çağlardan bu yana, Orta Çağ'dan modern zamanlara kadar Anadolu'da yaşayan Türk kültürleri arasında önemli bir dekoratif sanat olmuştur. Bu yerel sanat ve tasarım formu, seramiği kapkacak ve daha dramatik bir şekilde mimaride kullanan, geçmişi Selçuklu ve Osmanlı kadar gerilere uzanan kültürlerde önemli bir üründü. İznik, Kütahya ve Çanakkale gibi merkezlerde zanaatkarlar tarafından yapılan seramik üretimi, üretim yöntemlerinin sofistikeliği ve formlarının orijinalliğiyle dikkate değer bir noktaya geldi. Örneğin 18. ve 19. yüzyıllarda Çanakkale'de yapılan, tasarım olarak da kabul edilebilecek seramik sanatı örnekleri, doğa motiflerini orijinal formlarla birleştiren kase, sūrahi ve vazolarda, dönemin seramik ustalarının kullandığı ileri teknikleri ortaya koyuyordu. Daha sonra, 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl başlarında, zanaatkarlar tarafından yapılan seramik üretimi, yerini giderek endüstriyel üretime bırakacak ve bu durum, Osmanlı kültürünün Batılılaşmasıyla birlikte seramik formlarının dramatik bir şekilde değişmesine yol açacaktı. Örneğin Eser-i İstanbul adlı seramik markası, 19. yüzyıl sonunda İstanbul'da bir fabrikada, tarz olarak Orta Avrupa'da üretilen örneklere çok yakın sofa takımları üretiyor ama Orta Çağ'dan bu yana Türk seramik sanatının belirleyici özelliği olan doğa motiflerini kullanmaya devam ediyordu. Seramiğin bir endüstri olarak girdiği bu dönüşüm, seramik sanatının ve tasarımının Türkiye'deki modern hayata uyum sağlamasında önemli rol oynayacaktı.

20. yüzyılda Türkiye'de modern seramik tasarımının ortaya çıkması, Türk toplumunda Cumhuriyet Dönemi'nde meydana gelen kitlesel değişimlere sıkı sıkıya bağlı, önemli bir kültürel ve endüstriyel üretimdir. Türkiye'de gelişmekte olan modern kent merkezleri ve kent toplumuyla birlikte, seramik duvar panoları, fayans ve vitrikiye gibi mimari seramiklerin ve sofa takımlarının modern tasarıma dönüşümü, dönemin önemli yaratıcı gelişmelerinden birini oluşturur. 20. yüzyılın ortalarında seramik endüstrisi, Türkiye Cumhuriyeti'nde art arda bir dizi hükümet tarafından desteklenen sanayileşme atılımlarının önemli öncü güçlerinden biri oldu. Buna paralel olarak, Türkiye'deki seramik üretimini hem estetik hem de teknolojik anlamda modernleştirmek üzere üniversitelerde seramik sanatı, tasarımı ve teknolojisi eğitimleri verilmeye başlandı. 1960'lı ve 80'li yıllar arasında Türkiye'de kurulan çok sayıda seramik üreticisi şirket, seramiği Türkiye'nin en önemli yerli endüstrilerinden biri haline getirdi. Vitra, Çanakkale Seramik, Gorbon ve pek çok benzer şirket, seramik sanatı ve tasarımına da yatırım yapacak, özellikle fayans, pano ve duvar resmi üretimi 20. yüzyılın ikinci yarısında önemli ve orijinal kültürel üretimler haline gelecekti. Türk seramik sanatçıları Sadi ve Belma Diren, Hamiye Çolakoğlu, Tufan Dağıstanlı, Alev Ebuzziya, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Attila Galatalı ve Jale Yılmazbaşar'ın eserlerinde ortaya koydukları tasarım kimliği, Türkiye'nin büyük çaplı seramik sanayi şirketleri tarafından desteklenen popüler bir sanat türüne evrilecekti.

Türkiye'deki seramik üretimi, 1980'li yıllarda başlayan küreselleşmeyle beraber oluşan pazar rekabeti karşısında önemli bir değişime gidecekti. 1970'lerden beri uygulanan kapalı ve korumacı ekonomik politikalar döneminde gelişmeye başlayan seramik endüstrisi, 80'lerden itibaren fayans, vitrikiye ve sofa takımları üretimini, uluslararası pazarlama, tasarım ve teknoloji stratejilerini de içerecek şekilde genişletecekti. Özellikle 1990'lı yıllardan itibaren seramik endüstrisi tasarımı önemli bir ayırt edici unsur olarak vurgulayacak ve yeni küreselleşme döneminde yerli tasarımcılar kadar uluslararası tasarımcılardan da faydalanacaktı. Türkiye'de seramik sanatı ve tasarımının kimliği bu yeni ortamda zarar görecekti, uluslararası rekabete ayak uydurmak adına yerel sanayi ile yaratıcı kültür arasındaki bağ kopacaktı.

Bu kronoloji çalışmasında Türkiye'deki endüstriyel ve sanatsal seramik tasarımının geçirdiği evreler, Türkiye'nin siyasi, ekonomik, endüstriyel gelişmeleri, sanat ve tasarım disiplinlerindeki eğitim ve mesleki örgütlenmeleriyle paralel olarak ortaya çıkan farklı kırılma noktaları kapsamında irdelenmiştir. Kronoloji, gerek seramik yüzey kaplamaları ve vitrikiye seramik sektörlerinde gerekse seramik ve porselen sofa ve süs eşyası sektörlerinde endüstrinin gelişmesine paralel olarak "endüstriyel seramik tasarımı" merkezli hazırlanmıştır. Kronoloji, Tasarım Bienali kapsamında hazırlandığından, "sanatsal seramik" alanındaki gelişmeler nispeten daha sınırlı yer almaktadır.

18. YÜZYIL

Dünya sanat tarihi içinde çok önemli bir yeri olan Türk çini ve seramik sanatının geçmişi 8. ve 9. yüzyıllara, Uygurlara kadar uzanır. Ama asıl köklü değişim Büyük Selçuklular ile başlayıp Anadolu Selçukluları ile devam eder. Çinicilik açısından sönük geçen Beylikler Dönemi'nin ardından, Anadolu Selçuklularının parlak dönemi, Osmanlılar Dönemi'nde sarayın büyük desteğiyle gelişir. Bu gelişim farklı tekniklerin, renk ve desenlerin oluşmasına yol açar. Erken Osmanlı Dönemi'nde, Selçuklu geleneğini sürdüren ve günlük yaşantıda kullanılan İznik yapımı seramikler de vardır. Bu seramikler kırmızı hamurlu, şeffaf sıraltına, mavi, firuze ve mor renklerde boyanır. Desenler çok çeşitli bitkisel ve hayvan motiflerinden oluşur. 15. yüzyıl sonu ile 16. yüzyıl başı, Osmanlı çini sanatı açısından yeni bir dönemin başlangıcı olarak kabul edilmektedir. Bu dönemde geliştirilen ilk teknik mavi-beyaz tekniğidir. 17. yüzyıl ortalarına kadar süren bu tekniğin en belirgin özelliği sert ve beyaz hamur kullanılmasıdır. Mavi-beyaz tekniğinin desenlerinde yoğun olarak 15. yüzyıl Ming porselenlerinin etkisi görülmektedir. Osmanlı saray nakkaşlarının elinden çıkan desenler, İznik atölyelerinde uygulanır ve pişirilir. Bu dönemde karo üretimi, evani (sofra eşyaları) üretiminin gerisinde kalır. Üretilen karolarda ise altıgen form ön plana çıkar. Bu çinilere İstanbul Topkapı Sarayı'nda rastlanabilir. 16. yüzyılın ikinci yarısından itibaren çiniler kırmızı sıraltı tekniği ile üretilir. Bu teknikle üretilen çinilerin üretim yeri yine İznik'tir. Osmanlı İmparatorluğu'nun en parlak dönemi olan Kanuni Dönemi'nde üretilen bu çiniler artık tam anlamıyla mimaride kullanılmaya başlar. Mimarbaşı olan Sinan'ın zamanın en görkemli yapılarında çini kullanmayı tercih etmesiyle ilgili olarak karo üretimi evani üretiminin önüne geçer. 16. yüzyılın ikinci yarısında saraya bağlı olarak çalışan 600 sanatçı vardır; bunların 45'i tasarımcı ve ressamdır. Binalarda kullanılacak çinilerin tasarımları mimarlarla sanatçıların birlikte çalışmalarından doğan ürünlerdir. 16. yüzyıl tekniği ile yüksek oranda kuvars içeren "çini" karolar imal edilmektedir ve bu karolar modern mimaride dekoratif bir yapı elemanı olarak kullanılır. 17. yüzyıl ortalarına kadar bu şekilde süren gerek karo gerekse evani üretimi, 17. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Osmanlı Devleti'nin yaşadığı ekonomik sıkıntılar nedeniyle giderek bozulur. Renkler geleneksel özelliklerinin dışına çıkar, desenler özensizleşir. Artık tamamen saray dışındaki müşteriler için üretim yapan İznik atölyeleri saraydan gelen siparişleri geciktirir. Osmanlı İmparatorluğu'nun gerileme döneminde, sarayın hem sanatsal hem de finansal desteğini geri çekmesi İznik'teki seramik üretimi için sonun başlangıcı olur. Üretim giderek kalitesini yitirir, kullanım olanakları giderek daralır, ithal ürünler ile rekabet edememeye başlar. Ülkenin bozulan ekonomisi doğrultusunda siparişlerin

azalması, imalathane sayısında düşümlere neden olur ve İznik'te üretim 18. yüzyılda tamamen sona erer.

İznik atölyelerinin gerilemesiyle birlikte, Friglerden beri bir seramik üretim merkezi olarak kabul edilen ve 14. yüzyıldan beri faaliyet gösteren Kütahya'ya da zaman zaman çini sipariş edilmeye başlanır. Kütahya seramiklerinde hamur farklılığının yanı sıra, desenlerde de üslupsal farklılıklar dikkat çeker. Çiniler dışında aynı dönemlerde üretilen seramikler de gerek form gerekse renk kullanımı açısından İznik seramiklerinden farklıdır. Kütahya seramiklerinde beyaz çamur ve sıraltı tekniği benimsenir. 18. yüzyılda Kütahya'da üretilen seramiklerde yeşil, kobalt, turkuaz ve kırmızının yanı sıra, sarı ve mor gibi renkler de kullanılır. Beyaz ya da krem renkli, beyaz astarlı, çoğunlukla şeffaf sırlı bu seramiklerde stilize edilmiş bitkisel motifler, insan ve hayvan figürleri, dinsel konular betimlenir. Üretilen formlar ise küçük tabaklar, fincanlar, mataralar, gülabdanlar, yüzey karoları ve askı toplarıdır. Sadece renk ve desen bakımından değil, form bakımından da etkileyici bir zarafete sahip olan Kütahya çini ve seramik üslubu, Türk seramik sanatının yarattığı son özgün üslup olarak kabul edilmektedir. 19. yüzyılın ilk yarısında Kütahya'da da durgunluk yaşanır. 19. yüzyılın ikinci yarısı ve 20. yüzyılın başında üretim yeniden canlansa da kendi kimliğine kavuşamaz.

İznik atölyelerinin kapanmasıyla Kütahya'nın yanında 18. yüzyıl başlarında İstanbul'da Nevşehirli Damat İbrahim Paşa girişimiyle alternatif bir çini merkezi Eğrikapı'da -1669'da çöplüğünde dünyaca ünlü "Kaşıkçı Elması"nın bulunduğu Tekfur Sarayı'nda- kurulur. 1718'de gerekli malzemelerle İznik'ten 4 usta İstanbul'a çağırılır. 1750'lere kadar Tekfur Sarayı içinde inşa edilen fırında üretim yapılır. Seramik atölyesi olarak kullanılan tarihi Tekfur Sarayı'nın olduğu yerdeki bu imalathanede üretilen seramik sofras eşyaları ve çiniler de İznik kalitesiyle boy ölçüşecek düzeyde olamaz. Buradaki çini üretimi varlığını otuz-kırk yıl kadar sürdürür. 1830'dan itibaren cam şişe imalathanesine dönüşür. 20. yüzyılda üretimle ilgili işlevlerini kaybeder ve tahrip olur.

19. YÜZYIL

1839 TANZİMAT DÖNEMİNDE TÜRK SERAMİKLERİ

19. yüzyıla gelindiğinde, gerek yapı etkinliğinin giderek azalması gerek hamur ve bezeme açısından kalitenin düşmesi sonucunda Kütahya çiniciliği de gerilemeye başlar, yüzyılın sonunda ise neredeyse tamamen yok olur. Üretimi günümüzde neredeyse tamamen duran Çanakkale seramikleri ise bu dönemde gerek üslup gerekse desen ve renk açısından Türk seramik sanatına büyük yenilikler getirir. Kaba kırmızı, ender olarak da bej hamurlu, sıraltı tekniğiyle bezeli Çanakkale seramikleri ilginç desenleriyle

dikkat çeker. 17. yüzyıl sonlarından 20. yüzyılın ilk çeyreğine kadar İznik ve Kütahya seramiklerinden oldukça farklı biçim ve sırlama anlayışlarıyla çeşitli özgün örnekler ortaya konur. Çanakkale seramiklerinin önemli bir özelliği de ürün çeşitliliğidir. Küp, ibrik, testi, vazo, şekerlik, saksı, mangal, çanak, çömlek, tabak, matara, şamdan, fincan, lamba, hokka, demlik, hayvan veya insan biçimli dekoratif ürünler gibi çok çeşitli seramikler yapılır. Form çeşitliliği renklendirme ve sırlamada da kendini gösterir. Tek renk sırlı olanlar gibi, üst üste akıtma şeklinde çok renkli örnekler de rastlanmaktadır. Kimi örneklerde sır üstü yıldızlı dekorlamalar dikkat çeker. Bazı geç tarihli örneklerde ebruli renkler de kullanılmıştır. Osmanlı İmparatorluğu döneminde İznik, Kütahya ve Çanakkale merkezleri başta olmak üzere özellikle İslam'ın etkisiyle mimari yapı süslemeleri, dekoratif ürünler, sofa eşyaları gibi çok sayıda seramik ürün yapılır. Cumhuriyet ile birlikte Türk seramik sanatı yepyeni bir döneme girer ve gerek eski Anadolu medeniyetleri gerekse Türk-İslam geleneğinden gelen birikimi harmanlayarak gelişimini sürdürür. 19. yüzyılın ikinci yarısı ve 20. yüzyıl başı Çanakkale seramik örnekleri, çoğunlukla zevksiz ve abartılı desenler sergiler. 19. yüzyıldan itibaren, giderek Batılılaşma hareketleri ve başta saray çevresi olmak üzere yemek ve sofa alışkanlıklarının değişmesi porselen sofa eşyası kullanımını gündeme getirir. Aynı dönemde Osmanlı toprakları içinde porselenin hammaddesi olan kaolin yataklarının işletilmeye başlaması da porselen üretimine geçişi hızlandırır. 18. yüzyıl başlarından itibaren İstanbul'un Galata, Beykoz, Eyüp ve Balat gibi semtlerindeki küçük atölyelerde porselen üretimine başlanır. Az sayıda yapılan ve kalitenin de yüksek olmadığı bu porselenlerin bazılarının arkasında "Alimzade Ömer Efendi" damgası saptanır. Bu ürünleri Mahmutpaşa'daki mağazasında sattığı da bilinmektedir.

1845 BEYKOZ FABRİKA-İ HÜMAYUN VE ESER-İ İSTANBUL

Sultan Abdülmecid (hüküm süresi 1839-1861) daha kaliteli porselen üretilebilmesi için 1845'te Beykoz'da, Eyüp, Balat ve Beykoz çevresindeki küçük imalathanelerde çalışanların bir araya geldiği ilk porselen fabrikasını kurdurur. Beykoz yakınlarındaki İncirli köyünde yer alan bu imalathane Ahmed Fethi Paşa tarafından açılır. "Eser-i İstanbul" damgasını taşıyan duvar çinileri, tabaklar, sürahiler, derin ya da kapaklı bardaklar burada üretilmeye başlanır. Bu eserler Osmanlı zevkini yansıtan çiçek ve bitki motifleriyle süslenir. Avrupa porselenleri örnek alınarak "Eser-i İstanbul" damgasını taşıyan, Osmanlı beğenisine hitabeden oldukça yüksek kalitede özgün ürünler burada meydana getirilmektedir. Batı teknolojisiyle kurulan bu fabrikanın İstanbul'daki ilk gerçek porselen fabrikası olduğu kabul edilir. Ancak ekonomik

sıkıntılar nedeniyle fabrika 1870'lerde kapanır. Açık kaldığı süre içinde eğitim vermek üzere Meissen gibi Avrupa'nın en önemli fabrikalarından usta ve sanatçılar getirilir, devletin üst düzey yöneticilerinin de aralarında bulunduğu bir kesim akşamları bu fabrikada porselen eğitimi alır ve kendi eserlerini üretirler. İmalathane, sahibinin ölümüne dek yaklaşık otuz yıl hizmet veren fabrikadaki "Eser-i İstanbul" damgalı bu ürünlerin 1851 Londra Evrensel Sergisi'nden itibaren düzenli olarak tüm 19. yüzyıl boyunca dünya fuarlarında yer almasıyla, bir İstanbul markasına dönüşür.

1891 YILDIZ PORSELEN VE YILDIZ ÇİNİ FABRİKASI

Türk çini sanatını canlandırmak, yeni bir yön ve hız vermek amacıyla Sultan II. Abdülhamid, Yıldız Sarayı'nın bahçesinde yeni bir porselen imalathanesi açılmasını ister ve Yıldız Çini Fabrika-i Hümayunu kurulur. O dönem Osmanlı'da uygulanmak istenen sanayileşme düşüncesinin hayata geçirilmesinde Yıldız Çini fabrikası önemli bir örnektir. Fabrikanın tüm ileri teknolojisi, her türlü malzeme ve kalıplar Fransa'dan Sevres ve Limoges fabrikalarından temin edilir, aynı fabrikalardan gelen sanatçılar, çini ve imalat mühendisleri çalışır. Daha sonraları Pierre Tharet adlı imalat müdürünün döneminde ilk defa yerli kaolinle üretim yapılmaya başlanır. Bu dönemde üretilen ürünlerin altında "Türk toprağı" damgası bulunur. Yıldız Çini Fabrika-i Hümayunu'nda üretilen tüm objelerde orijinal damga olarak ay-yıldız vardır. Ay-yıldız damgalı porselenler hem sarayın ihtiyaçlarını karşılamak hem de yabancı elçi ve hükümdarlara seçkin armağanlar vermek amacıyla üretilir. Damganın altında fabrikanın kuruluş yılı ve objenin üretildiği yıl yazar. Bazı eserlerde sanatçının adı da bulunur. Yıldız çini fabrikasında üretilen değişik boy ve biçimlerdeki objelerin üzerinde pitoresk etkili doğa manzaraları, kır ve orman manzaraları, İstanbul'un değişik görüntüleri, figüratif ve bitkisel süslemeler, mimari tasvirler yer alır. Bazılarında Osmanlı arması, sultanın isminin baş harfleri ve tuğrası bulunur.

Üretime hemen son derece dekoratif parçalarla başlayan fabrika, 1894 depreminde zarar görür, aynı yıl İtalyan mimar Raimondo d'Aronco'ya yeniden yaptırılır. Yıldız Porselen Fabrikası 1909'da II. Abdülhamid'in tahttan inmesiyle kapanır. 1911'de tekrar üretim başlasa da Birinci Dünya Savaşı esnasında (1914-1918) ağırlıklı olarak gereksinim duyulan telgraf ve telefon izolatörleri için porselen fincan üretimi yapılır. 1920'de fabrika tekrar kapanır. 1957'de fabrikanın yeniden açılması için girişimler başlar ve 1959'da restore edilerek açılması için Sümerbank'a devredilir. Yeni ismi Sümerbank Yıldız Porselen Sanayi-i Müessesesi olmuştur. Bir yandan geleneksel İznik çinileri üzerinde araştırma yapılırken

1

2

1 - ESER-İ İSTANBUL, 19. YÜZYIL

Porselen şekerlik

Kaynak: Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi, Envanter No: 34/645

2 - YILDIZ PORSELEN VAZO, 1907

Yıldız Porselen ve Çini Fabrikası'nın başressamı Halid Naci tarafından sırüstü tekniğiyle yapılmıştır.

Kaynak: Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi, Envanter No: 34/73

diğer yandan da günlük kullanım için yeni ürünler tasarlanıp üretilir. Sümerbank'ın 1985-1994 arasında başlattığı değişimin bir simgesi olarak Osmanlı figürleri serisiyle eski koleksiyon parçaları üretilir. Özelleştirme sonrası fabrika, 1994'te TBMM Milli Saraylar Daire Başkanlığına devredilir. O tarihten beri müze-fabrika olarak kullanılmakta ve üretimi günümüzde de devam etmektedir.

20. YÜZYIL

1923 İZMİR İKTİSAT KONGRESİ

I. İktisat Kongresi (17 Şubat – 4 Mart 1923) İzmir'de Banka-Han binasında toplanan 1135 delege ile Kurtuluş Savaşı'ndan çıkan yeni Türkiye'nin ekonomik sorunlarının tartışıldığı bir kongredir. Dönemin Türkiye yönetici kadrosu, Kurtuluş Savaşı ile kazanılan zaferden sonra prensip olarak siyasi ve ekonomik bağımsızlığı öngörmüştür. TBMM'nin bu dönemde başlıca uğraşı yurdu işgalden kurtarmak olsa da, öngörülen bu ekonomik bağımsızlık hedefinin nasıl gerçekleştirileceğine dair İktisat Bakanlığı'nın izlenecek ekonomik siyasetin saptanabilmesi için düzenlediği, her tür meslek kuruluşunun görüşünün alındığı bir kongredir. İzmir İktisat Kongresi görüşmelerinden, alınan kararlardan ve Atatürk'ün söylevlerinden çıkarılan sonuç, Türkiye Cumhuriyeti'nin kalkınma stratejisinde özel girişime ve gelen yabancı sermayeye de yer verileceği merkezindedir.

1927 SANAYİ TEŞVİK KANUNU

Çıkarılan yasa, sanayiciler için çok önemli vergi bağışıklıkları, gümrük vergisi indirimleri, hükümet yardımları, pazarlama kolaylıkları ve yeni kurulacak işletmeler için arsa olanakları sağlar. İlk etapta şeker, çimento, dokuma, mensucat, motor, uçak montaj, inşaat demiri, rakı, ispirto ve kereste fabrikaları açılır.

1929 KORUYUCU GÜMRÜK DUVARLARI YÜRÜRLÜĞE GİRDİ

Yüksek gümrük tarifeleri ile yerli endüstrinin yabancı rekabetten korunarak gelişmesini sağlamak, temel tüketim ve ara mallarda ithal ikamesi sağlamak hedeflenir. Dünya ekonomik bunalımı yüzünden düşen fiyatlar dışarıya hammadde ve gıda ürünleri satan Türk ekonomisini daha da zor bir duruma sürükler. Bu koşullarda toplumda ve yöneticilerde ülkenin kalkınması için yeterli görülmeyen "liberal" ekonomiye karşı bir tepki oluşmaya başlar. Bu ortamda "devletçilik" kavramı 1931'de CHP'nin altı temel ilkesinden biri olarak kabul edilir. Böylelikle ülke çıkarları düşünülerek oluşturulan bu "karma ekonomi" anlayışıyla,

özel girişimin başaramadığı alanlarda, devlet görev üstlenmeyi, müdahale etmeyi amaçlar.

1929 GÜZEL SANATLAR AKADEMİSİ'NDE SERAMİK ATÖLYESİ

Seramik eğitimi veren, sanatçı ve teknisyen yetiştiren kuruluşların eksikliği 1929 yılına kadar sürer. İsmail Hakkı Oygur, Hakkı İzet ve Vedat Ömer Ar, seramik öğrenimi için yurtdışına gönderilen ilk sanatçılarımızdandır. İsmail Hakkı Oygur, 1928'de Paris'te bir seramik sergisi açar. Böylece yurtdışında sergi açan ilk Türk seramik sanatçısı olma özelliğine sahip olur. Ayrıca Oygur, sergi salonlarından yoksun bu dönemde, İstanbul'da bir özel sanat galerisi açarak pek çok sanatçının kişisel sergi açabilmesine mekan da yaratır. Oygur, yurtdışında eğitim gören ilk seramik sanatçısıdır ve seramik işleri, eğitim çalışmaları ve örgütsel-idari girişimleriyle modern Türk seramik sanatının yurtdışına açılmasına önayak olur. Oygur, 1937 Yerli Malları Sergisi'nde, 1938 İzmir Fuarı'nda Etibank Pavyonu tasarımlarını da yapar. Sanayi Nefise Mektebi Alisi'nden Güzel Sanatlar Akademisi'ne geçişte sanatçı ve idareci Namık İsmail Akademi'ye, Mimarlık, Resim ve Heykel bölümlerine Dekoratif Sanatlar Bölümü'nü de katmıştır. Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Müdürü Namık İsmail, seramik sanatçısı İsmail Hakkı Oygur'ı bir çinicilik ve seramik atölyesi kurmakla görevlendirir. İsmail Hakkı Oygur'ın önderliğinde ve dönemin Milli Eğitim Bakanı Mustafa Necati'nin de görevlendirmesiyle, Güzel Sanatlar Akademisi'nde seramik atölyesi açılır. Hakkı İzet, İstanbul Tatbiki Sanatlar Yüksek Okulu Seramik Atölyesi müdürü olarak görev yapar. İlk seramik dersleri bu atölyede verilmeye başlanır. Sanayi dallarında çalışacak seramikçileri yetiştirmek amacıyla açılan bu okul uzun seneler hizmet verecektir. Hakkı İzet ayrıca Ankara Kimya Sanat Enstitüsü, Seramik Atölyesi'nin de kurucusudur. Bu atölyede malzeme ve fırın için karşılıksız çalışma olanağı sağlanması sayesinde pek çok genç bu alana yönelir. Daha sonraki yıllarda Ankara'da, Gazi Terbiye Enstitüsü'nde bir seramik atölyesi daha açılır.

1933 SANAYİ DAİRESİ VE SÜMERBANK

1932 yılında Sanayi Dairesi kurulur. 1933'te "Sümerbank Kuruluş Yasası" kabul edilir. İlk Kamu İktisadi Teşebbüsü olarak Sümerbank, kalkınmanın lokomotifidir. Fabrikalar kuracak, işletecek ve devlete ait diğer sanayi kuruluşlarının projelerini hazırlayacaktır. "Ulusal Kalkınma Hamlesi" ile Cumhuriyet'in kuruluş yıllarında amaç yerel hammaddelerin azami verimlilikte kullanımını sağlamaktır. "Sanayi Tohumlaması" adı verilen politikalarla yerel malzemeleri kullanan yerli endüstri sayesinde, yaygın istihdam

sağlamak ve Batılı ülkelere olan ekonomik bağımlılığı en aza indirmek hedeflenir. 1933'te Sümerbank'ın endüstri planlamasında İstanbul ve Kütahya'yı kapsayan seramik endüstrisi etüt ve projelerine başlaması, seramik sanatı ve endüstrisi alanındaki gelişmelerin temelini atılmasını sağlar.

1934 1. BEŞ YILLIK SANAYİ PLANI

Plan döneminde yabancı işletmelerin ulusallaştırılması işlemi hız kazanır ve bu hız artarak sürdürülür. 1938-1944 yılları arasında bedelleri ödenerek demiryolları dahil yirmi kadar yabancı işletme ulusallaştırılır. İlk kalkınma planı sayılan Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı'nda kurulması öngörülen fabrikalardan biri de bir porselen fabrikasıdır. Bu amaçla hammadde araştırmaları yapmak üzere Avrupa'dan uzman getirilir, seramik öğrenimi için de dışarıya öğrenci gönderilir. 1928-1929 öğretim yılı içinde yine İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi'nde seramik bölümü açılması konusunda Prof. Weber görevlendirilir, ancak bu çalışmalar bir sonuç vermez, İkinci Dünya Savaşı'nın patlak vermesiyle de seramik sanayisi, el ile şekillendirme yöntemleri kullanan Kütahya çiniciliği üretimi düzeyinde kalır.

1936 İZMİR ENTERNASYONAL FUARI

İzmir Enternasyonal Fuarı'nın doğuşu, 17 Şubat 1923'te (henüz Cumhuriyet ilan edilmemişken) Mustafa Kemal'in emriyle İzmir'de toplanan İzmir İktisat Kongresi'ne dayanır. İktisat Kongresi'yle eşzamanlı olarak bir ticari ürünler sergisi düzenlenir. 1927 ve 1928 sergilerinden sonra 1935'te "İzmir Dokuz Eylül Panayırı" adıyla dönemin İktisat Vekili Celal Bayar tarafından açılır. 311.000 kişinin gezdiği panayır, bugünün organize uluslararası fuarının öncüsü olur. Fuar alanının temeli, evvelce 1922 İzmir Yangını'nda kül olmuş mahallelerin bulunduğu ve sonraki yıllarda şehrin ortasında bir pislik ve derbederlik yuvası haline gelen bugünkü yerinde 1 Ocak 1936'da törenle atılır. 1937 İzmir Enternasyonal Fuarı, diğer yıllara göre çok daha büyük bir coşkuyla hazırlanır. 104 yabancı şirketin katıldığı Fuar'da 424 yerli kuruluş temsil edilir. İkinci Dünya savaşı nedeniyle 1944, 1945, 1946 İzmir Enternasyonal Fuarı, "milli mahiyette" açılabilir. Uluslararası fuarlar 1947 yılından itibaren kesintisiz olarak ve giderek önem kazanarak devam eder. Seramik ürünler sektöründe de 1964'ten itibaren Eczacıbaşı Seramik Fabrikaları bu fuarı çok önemseyerek özgün stand tasarımlarıyla 1980'lere kadar her yıl katılır.

1938 SERAMİK SANAYİSİNİN KURULMASIYLA İLGİLİ SÜMERBANK RAPORU

İktisat Vekaleti (bugünkü Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı), Anadolu'daki ham madde zenginliğini göz önüne alarak seramik sektörünü devlet destekli sanayiler kapsamına alır. Aynı yıl kurum, Türkiye'de seramik sanayisinin kurulmasıyla ilgili Sümerbank'tan bir rapor ister. Bu konudaki çalışma, Macar uzman Sulezer tarafından sunulur.

1939 2. BEŞ YILLIK SANAYİ PLANI

İkinci plana göre dokuma, maden, kağıt, seramik ve kimya sanayilerinin devlet tarafından kurulması öngörülür. Dünya ekonomik krizinin de etkisiyle, öngörülen atılımların hepsi gerçekleşemez. Türkiye savaşa girmeyi kabul etmemiştir. Savaş süresince ve sonrasında ekonomik sıkıntıların olduğu milli seferberlik yıllarında devletin sanayi yatırımları devam eder. 1940'larda Türkiye'de dokuma, maden, kimya, çimento ve şeker işletmeleri kurulur. İkinci Dünya Savaşı endişesi geçince, ekonomik gerileme ile hızlanan enflasyon ve piyasada malların bulunamaması sonucu hükümete karşı tepkiler artar. Hükümetin ekonomi politikası eleştirilir, ticaret çevreleri 1942'de uygulamaya alınan Varlık Vergisi'ne karşı çıkar. Yeni gelişen sanayiciler, Cumhuriyet Halk Partisi'nin devletçilik eğilimine, devlet kontrolüne karşı ve liberal ekonomi özlemi içindedir. Artık çok partili sisteme geçiş dönemine yaklaşmıştır. Türkiye'nin ekonomisini dış dünyaya açmaya niyetli, parti programında bu özlemleri karşılayacağını vadeden Demokrat Parti, 1946'da kurulur ve liberal ekonomiye doğru eğilim artar.

1940-1950'ler TÜRKİYE'DE MODERN SERAMİK SANATININ YÜKSELİŞİ

Pablo Picasso, Joan Miró ve Marc Chagall gibi sanatçılar ile CoBrA grubunun tuval dışı yeni malzeme arayışları Türkiye'deki sanatçıları da etkiler. Bedri Rahmi Eyüboğlu, Sadi Diren, Hamiye Çolakoğlu, Füreya Koral, Erdoğan Ersen, Attila Galatalı, Alev Ebuzziya ve Jale Yılmabaşar gibi sanatçılar seramik ve halı gibi el sanatlarına yönelmeye başlar.

1942 ECZACIBAŞI SERAMİK FABRİKASI

Nejat Eczacıbaşı tarafından kurulan "Dr. Nejat Ferit Kimya Fabrikası" isimli atölye Kartal'da 8 işçiyle üretime girer. İkinci Dünya Savaşı'nın yokluk günlerinde, 1942'de Beyoğlu'nda iki züccaciye mağazası olan Eftim Pastellas'ın seramik kahve fincanı üretmek niyetinde olduğunu öğrenen

1

2

DR. NEJAT FERİT KİMYA FABRİKASI

Ekmeğin ve makarnanın karne ile verildiği İkinci Dünya Savaşı'nın yokluk günlerinde dışalım kesilince birçok mal bulunamaz olur. Kahve fincanı ve tabak da yokluğu çekilen mallar arasındadır. Önceden bamya tarlası olan ve daha sonra Vitra fabrikasına dönüşen Kartal'daki arsayı,

yapıyı ve donanımı Nejat Eczacıbaşı fincan üretimi alanında değerlendirir. İlk seramik fincan üretimi, fotoğrafta görülen küçük atölyede sekiz işçi, küçük ve modern bir seramik pişirme fırını ile yapılır.

Kaynak: Eczacıbaşı Holding Arşivi

Eczacıbaşı, ordunun yönlendirmesiyle başladığı elektroliz girişiminden vazgeçerek, Dr. Nejat Ferit Kimya Fabrikası'na ait arsayı, yapıyı ve donanımı bu alanda değerlendirmeyi düşünür. Pastellas'la tanışıp ortaklıkta anlaşılır: Pastellas bilgisini ve pazarlama olanaklarını ortaya koyarken, Eczacıbaşı arsa ve donanımları sağlayacaktır. Böylece Kartal'daki arsada fincan üretimi başlar ve iki işadınının ortaklığı, Pastellas'ın 1951'de Fransa'ya taşınmasına kadar sürer. Elektrik endüstrisinde kullanılan fincan tipi izolatörler, duylar, düğmeler gibi çeşitli malzemelerin yanı sıra seramik tabak, kahve ve çay fincanları da üretilen atölyeye 1946'da eklenen fırın ile 1. Tesis, sofra süs eşyası üretmeye devam eder. 1958'de 2. Tesisin devreye girmesiyle vitrifiye seramik sağlık gereçleri imalatına da başlanır.

1943 BEDRİ RAHMİ EYÜBOĞLU'NUN SERAMİK DUVAR PANOLARI

Ressam Bedri Rahmi Eyüboğlu, İstanbul, Ortaköy'deki Lido Yüzme Havuzu yapısı için duvar resmi yapar. Eyüboğlu'nun seramik pano tasarımları ve diğer türlerdeki sanat eserleriyle Abdurrahman Hancı (1959, Nato Binası iç mekanı, Paris) ve Utarit İzgi (Expo 1958 Brüksel, Türkiye Pavyonu; projede çalışan diğer mimarlar: Muhlis Türkmen, Hamdi Şensoy, İlhan Türegün) gibi mimarlarla yaptığı işbirlikleri, 1950'li yıllarda sanatın modern mimari mekanlarda yaygınlaşması ve mimar-sanatçı işbirliğinin güçlenmesinde öncü bir rol oynar. Eyüboğlu işlerinde taş, mozaik ve camın yanı sıra seramik de kullanır.

1950'ler

1950 MARSHALL PLANI, SINAI KALKINMA BANKASI VE YENİ GİRİŞİMCİLER

Tek partili dönemin sona ermesinin ardından ekonomide liberal politikalar ön plana alınmaya başlar. ABD'nin İkinci Dünya Savaşı sonrasında Avrupa ekonomisini canlandırmak üzere yürürlüğe koyduğu Marshall Planı yardımları ile devletin özel yatırımlara verdiği uzun vadeli krediler özel sektörün gelişimini olumlu etkiler. Özel sanayi yatırımlarını desteklemek amacıyla Türkiye Sınai Kalkınma Bankası kurulur. Ertesi yıl, 1951'de seramiğe olan yoğun ilgisini profesyonel bir biçimde geliştiren ve ilerleten mimar Rebii Corbon Mecidiyeköy'deki evinin bahçesinde kurduğu fırın ile seramik obje üretmeye başlar. 1950'li yılların sonunda, Nejat Eczacıbaşı ve İbrahim Bodur başta olmak üzere bireysel girişimciler seramik sektöründe etkili olmaya başlar.

1951 FÜREYA KORAL SERAMİK SANATI SERGİSİ

Füreya Koral, Paris'teki ilk sergisinin ardından İstanbul'daki Maya Sanat Galerisi'nde Türkiye'deki ilk sergisini gerçekleştirir. Aynı yıl evinde, ülkedeki ilk özel seramik atölyesini kurar. Koral'ın atölyesi, orada talim yapan pek çok genç seramik sanatçısıyla birlikte önemli bir seramik sanatı merkezi haline gelir.

1952 SANAYİDEKİ TEKNİK GELİŞMELERİ TAKİBEN ANKARA'DA BİR SERAMİK BÖLÜMÜ

Gazi Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü'nde ders veren Hakkı İzet, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Ankara Kimya Teknik Yüksek Okulu'nun Seramik Bölümü'nü kurmak üzere görevlendirilir.

1953-1957 YURTDIŞINDAN UZMAN İLE KNOW-HOW GELİŞİ VE TESİSLERİN GELİŞTİRİLMESİ

Nejat Eczacıbaşı, Avusturyalı Hermann Breuer'i çamur ve fırınlardan sorumlu teknik ve fabrika müdürü olarak görevlendirir. Breuer, kendi ülkesinde olduğu gibi, hammaddenin sipariş edilip hazır alındığı şirketlerin Türkiye'de bulunmamasından dolayı, yöneticiliğin ve model yapıcılığının yanı sıra Anadolu'da dolaşım uygun hammaddeleri saptama işini de üstlenir. Ekip olarak gidilen incelemelerde toprağın rengine göre beğenilen yerler için önce maden çıkarma (istihraç), ardından da işletme ruhsatı alınır; toprak çıkarılır, süzülür, temizlenir, parçalanır, yıkanır ve bu şekilde hammadde oluşturulur. Breuer bir yandan Avanos'ta kil sahası bulur, bir yandan da piyasa talebine göre çeşitli ürünler yapar, seramik sağlık gereçleri için yeni ekip kurar ve modelci yetiştirir. Breuer ülkesinden şarap ve çay takımı, şamdan ve yumurtalık için modeller getirir. 1957'de Kartal Seramik tesisinin geliştirilmesi hedeflenir. Çanakkale Seramik karo üretimine niyetlendiği için, yeni tesiste artan konut ihtiyacı da düşünülerek seramik sağlık gereçleri üretimine karar verilir.

1957 ÇANAKKALE SERAMİK

1952 yılında seramik sanayisi için gerekli etüt ve araştırmalara başlanır. 1956 yılında sanayici İbrahim Bodur, Çek şirketi Technoeksport'tan seramik üretim ekipmanları ithal etmek için bir anlaşma yapar. 1955'te Çanakkale Seramik Fabrikaları Limited Şirketi kurulur ve 1957'de 47 ortağın yatırımıyla Çanakkale'deki fabrikanın temeli başbakan Adnan Menderes tarafından atılır. 31 Aralık 1958 tarihinde, aile fertlerinin, çalışanların, bayilerin ve bölge halkının iştirakleriyle Çanakkale Seramik Fabrikaları AŞ'ye

dönüştürülen Çanakkale Seramik Fabrikaları Limited Şirketi, Türkiye'nin ilk halka açık şirkettir. Anonim şirkete dönüştüğünde 750 ortaklı olan şirket bugün, 1200 ortaklı halka açık bir şirket durumundadır. 1959'da ilk yerli duvar karo ve fayans üretimine başlanır. Türkiye'nin ilk seramik ihracatını 1962 yılında gerçekleştiren Çanakkale Seramik Fabrikaları AŞ, ülkenin sanayi ürünlerinden döviz kazandıran ilk ihracatçılarından olur. 1960 yılında alçak ve yüksek gerilim izolatörlerinin üretimini gerçekleştirir.

1957 SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI VE İSTANBUL'DA TATBİKİ GÜZEL SANATLAR YÜKSEK OKULU

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın kurulduğu yıl olan 1957'de Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu (TGSYO) da kurulur. Okulda dekoratif sanatlar, seramik sanatları ve tekstil sanatları bölümlerinin yanı sıra mobilya ve içmimarlık bölümleri de yer alır. TGSYO 1982'de Marmara Üniversitesi'ne bağlanır.

1958 DR. NEJAT ECZACIBAŞI SERAMİK FABRİKALARI AŞ

1958'de Dr. Nejat Ferit Kimya Fabrikası bir anonim şirkete dönüştürülür ve adı Dr. Nejat F. Eczacıbaşı Seramik Fabrikaları AŞ olarak değiştirilir. Şirketin "Esas Mukavenamesi"nde, şirketin amaç ve konu maddelerinden biri olan, "her nevi seramik ve porselen mamulleri ve yarı mamulleri imal etmek, satmak ve ithal etmek" hedefi, seramik konusunda gerçekleşir, ama artan konut ihtiyacının seramik sağlık gereçleri talebini artırması, dolayısıyla bu alandaki üretime ağırlık verilmesinin zorunlu hale gelmesi nedeniyle porselen sofa eşyaları konusunda yatırımdan vazgeçilir. Fabrika alanı 150.000 metrekare olur. Almanya'da üretilen yeni tünel fırınlar 75 metre uzunluğundadır. Alman Netzsch firmasından satın alınan çamur hazırlama ve şekillendirme makinaları, ve gelen teknolojiyle 1958'de Kartal'da yeni açılan İkinci İşletme'de önemli bir gelişme sağlanır, seramik tabak ve çaydanlıklarda seri üretimin yanı sıra seramik sağlık gereçleri üretilir. Bir Alman yönetici ve bir Fransız modelcinin çalışmalarıyla öncelikle lavabo, eviye ve hela taşı kalıpları hazırlanır ve üretime alınır. 2. İşletme açılışında üçüncü Cumhurbaşkanı Celal Bayar ve özel girişimi destekleyen Başbakan Adnan Menderes'in dışında birçok basın mensubu bulunur. Fabrika, sofa takımı, sağlık malzemesi, bina iç ve dış tezyinatı için karolar, çini eserler ve okullara dağıtılmak üzere porselen Atatürk büstleri üretir. Bir süre sonra karo konusunda rekabet etmeme kararı alınarak karo üretimi durdurulur.

1958 GORBON SERAMİK

Rebi Gorbon, İstanbul, Gültepe'de ilk fabrikası Gorbon Seramik'i açar. Fabrikanın kurulduğu dönemde Türkiye seramik piyasasına bakıldığında özellikle yapı malzemesi üretimi eksikliği gibi ciddi sıkıntılar göze çarpmaktadır. Sayısı çok az olan seramik fabrikaları, sınırlı boyut ve renklerde seramik karo ve lavabo üretimleri yapabilmektedir. İthalat ise dövizin yüksek olması sebebiyle yerli üretimden daha sıkıntılı bir konudur. 1958'e tarihlenen devalüasyonla birlikte iyice daralan piyasa için yerli üretim epey önem taşır. Üretimine ilk 5 senesinde sofa seramiklerine ve çeşitli seramik objelere ağırlık veren Gorbon, 1963 senesinde Sınai Kalkınma Bankası'nın Türkiye'nin o dönem içinde bulunduğu ihtiyaca dayanarak verdiği destekle, seramik karo üretimine başlar. Dönemin mimari akımlarını, bina tasarımlarını ve popüler yönelimlerini özellikle yakından takip eder, İstanbul'da birçok binanın tasarım sürecini üstlenmek da dahil olmak üzere bu yapılara yer ve duvar seramikleri ve özgün duvar panoları üretir. Yönetimi 1985 yılında oğlu Aziz Gorbon'a geçen şirket, fayans üretimini durdurur ama sofa eşyası üretmeye devam eder.

1960'lar

1960 ASKERİ DARBE VE TÜRK SERAMİK SANATÇILARI DERNEĞİ

27 Mayıs 1960 tarihinde askeri darbe olur. Ertesi gün darbenin başkanlığına Cemal Gürsel getirilir, bir süre sonra da Milli Birlik Komitesi oluşturulur ve geçici anayasa yayımlanır. Bu karışık dönemde Nejat Eczacıbaşı öncülüğünde Güzel Sanatlar Akademisi eğitmenleri ve ün yapmış seramik sanatçılarının katılımıyla Türk Seramik Sanatçıları Derneği kurulur. Eczacıbaşı'nın Galata semtinde, Mumhane'de (Karaköy, İstanbul) bulunan laboratuvarı, Eczacıbaşı Sanat Atölyeleri'ne dönüştürülür. Bu atölyelerde Alev Ebuzziya, Alev İlkin, Ali Teoman Germener, Candeğer Furtun, Cevdet Altuğ, Erdoğan Ersen, Melike Abasıyanık, Nasip İyem ve Tüzüm Kızılcan gibi sanatçılar çalışmalar yapar. Gençlere yönelik meslek edindirme kursları ve atölyelerin yanı sıra yarışma ve sergiler düzenlenir. Burada verilen meslek edindirme kursları yetenekli gençleri seramiğe kazandırırken, bir taraftan da Muhsin Demironat, Füreyä Koral, Mediha Akarsu gibi isimlerin yönlendirmesiyle seramiğe ilgiyi özendirilen yarışmalar düzenlenir. Attila Galatalı'yı seramik sanatına kazandıran böyle bir yarışma olmuştur. Beyoğlu Kız Sanat Enstitüsü Galerisi kiralanarak ürünler sergilenir ve bir de yarışma açılır. Sergide sofa süs eşyalarıyla birlikte sağlık gereçlerine yönelik açılıp kapanan hareketli klozetler gibi deneysel çalışmalar da yer alır. 1961'de düzenlenen yarışma ve sergiden sonra atölye kapatılır. 1997 yılından bu

1

2

**DR. NEJAT ECZACIBAŞI SERAMİK FABRİKALARI'NDA
ÜRETİLEN İLK LAVABO VE ATATÜRK BÜSTLERİ**

1 - İkinci Tesisin açılışında Avusturyalı yönetici Hermann Breuer ürettikleri ilk lavaboyu imzalıyor.

2 - Tesisin açılışında Nejat Eczacıbaşı üçüncü Cumhurbaşkanı Celal Bayar ve Başbakan Adnan Menderes'e okullara dağıtılan porselen Atatürk büstlerini gösteriyor.

Kaynak: Eczacıbaşı Holding Arşivi

1

2

1 - GORBON, CARLTON HILTON OTELİ, YENİKÖY, İSTANBUL, 1960'lar

İstanbul'daki seramik firması Gorbon üretimi bu seramik pano, İstanbul, Yeniköy'deki Carlton Oteli için yapılmıştır. 1960'ların bu panosu, seramik, kilim ve dokuma gibi geleneksel Anadolu sanatlarındaki geometrik örüntülerden esinlenmekle birlikte, modernist tasarım estetiğini yansıtan bir tavır da sergiler. Seramik panonun üç boyutlu rölyef yüzeyi, dönemin uluslararası Modern Sanat estetiğinde görülen geometrik bir soyutlama hamlesiyle rengi ve derinliği öne çıkarır.

Kaynak: gorbon ışıl: seramik duvar panoları, tarihsiz broşür.

2 - TÜRK SERAMİK SANATÇILARI DERNEĞİ SERGİSİ, 1961

Türk seramikçiliğinin İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki kuşağı, Türkiye'deki modern seramik sanatını en üst seviyeye taşır. Sergi kitapçığında imzası bulunan sanatçılar, 1980'ler boyunca Türkiye'deki seramik karo ve sofra takımı tasarımlarında iz bırakır ve bu tasarımların parçası olurlar.

Kaynak: Eczacıbaşı Holding Arşivi

yana çeşitli seramik sanatçıları Vitra Seramik Sanat Atölyesi imkanlarıyla benzer faaliyetleri sürdürmektedir.

1961 TAYLAN SERAMİK ATÖLYESİNDE DUVAR PANOLARI

İstanbul, Ortaköy'deki Taylan Seramik Atölyesi, sanatçı Erdoğan Ersen, Tüzüm Kızılcın, Cevdet Altuğ, Ferhan Taylan ve Attila Galatalı'nın çalışmalarıyla duvar panosu üretiminde önemli bir merkez olur.

1961 DEVLET SERAMİK SEKTÖRÜNDE

Yıldız Porselen 1959 yılında Sümerbank'a devredilmiştir. 1960 yılında Sümerbank ve Emlak Bankası birleşerek Bozüyük ve Yarımca'da kuracakları seramik fabrikalarını işletmek üzere Porselen ve Çini Fabrikaları Limited Şirketi'ni kurarlar. 27 Mayıs Darbesi nedeniyle fabrikaların üretime geçmesi 1966-1967 yıllarını bulur. Sümerbank Şirketleri olarak, 1961'de İstanbul Yıldız Porselen Fabrikası, 400 ton kapasiteyle hediye eşya üretmek üzere işletmeye açılır. Ardından 1963'te İstanbul Porselen, sofras eşyalarında üretime başlar. 1967'de Bozüyük Seramik, karo seramik üretiminde; 1968'de Yarımca Seramik, porselen sofras eşyası, izolator ve sağlık gereçleri üretiminde faaliyete geçer. 1970'lerde üretimdeki artışla devlet ve özel sektör üretimi yerli ürünler, ithal ikameci bu dönemdeki ithal malların yerini alır.

1962 TÜRK SERAMİK SANATÇILARI PRAG ULUSLARARASI SERGİSİ'NDE

Türk seramik sanatçıları 1962 yılında Çekoslovakya'nın başkenti Prag'da düzenlenen Güncel Seramik Sergisi'ne davet edilir. Türk hükümetinin desteğiyle, aralarında Tüzüm Kızılcın, Attila Galatalı, Meral Kılıç, Nasip İyem, Güngör Güner, Ayfer Karamani, Hakkı İzet, Hakkı Karayığitoğlu, Ferhan Taylan, Alev İlker, Güner Yüksel ve Melike Abasıyanık'ın da bulunduğu 76 seramik sanatçısının sergiye katılımı sağlanır. Eserler daha sonra Ankara Güzel Sanatlar Galerisi'nde sergilenir.

1963 I. BEŞ YILLIK KALKINMA PLANI (1963-1967) VE İSTANBUL PORSELEN

Devlet Planlama Teşkilatı tarafından 1. Beş Yıllık Kalkınma Planı hazırlanır ve mecliste kabul edilir. Sanayi planını yürütme görevi Sümerbank'a verilir. Sümerbank "İstanbul Porselen" markasıyla sofras süs eşyası üretmeye başlar. İstanbul Porselen 1960'larda İş Bankası'nın Şişecam'la

ortaklaşa yaptığı bir yatırım olarak üretime başlar. 1990'ların başlarında günde 10 ton imalat kapasitesine sahipken kapanır ve daha sonra ekipmanı Porland Porselen tarafından satın alınır. İstanbul Porselen'in uzun yıllar Türk tasarımcılar tarafından ortaya çıkarılan nadide yaldızlı çay takımları, saray işi meyvelikleri ve tabak-çanakları müzelik, müzadeyelik olur ve bir dönem Yıldız Sarayı'nın Yıldız Çini Satış Mağazası'nda satılarak kalan stoklar eritilir.

1964-68 EL SANATINDAN ÖZGÜN ENDÜSTRİYEL TASARIMA YÖNELME

VİTRA MARKASI VE İZMİR FUARI'NDA VİTRA PAVYONU

1958-1963 yılları arası Kartal'daki Eczacıbaşı Seramik Fabrikası'nda döküm çaydanlıklar üretilir. 1. Tesis olarak adlandırılan bu kısmın başında Güzel Sanatlar Akademisi öğretim üyelerinden Burhan Toprak vardır. Döküm yapılan yerin yanındaki dekor kısmında kadın işçiler tarafından kalıptan çıkarılan tabaklar ve süs eşyaları tesviye edilir, sonra fırınlarda pişirilir. Binanın yan tarafındaki işleme kısmında bu süs eşyaları üzerine resimler çizilir, boyanır, ürünler dekore edilir. İkinci kat, daha çok dış pazarlara yönelik olarak, üzerine Türk motifleri işlenen süslemeli duvar tabakları kısmıdır. Burada tarihi eserler incelenerek kandil, vazo gibi ürünler de tasarlanıp yapılır. Her tabak süslemesi motife bağlı olarak yaklaşık 5-30 gün arasında tamamlanmaktadır. Seri üretim olmayan bu işler Türk el sanatlarının yaşatılabilmesi, gelişmesi ve dünyaya tanıtılabilmesi için yapılmaktadır. Söz konusu ürünler dış pazarlarda büyük ilgiyle karşılanır ve çeşitli Avrupa ülkelerinden teklifler gelir, fakat satış organizasyonu iyi kurulamadığı için satışlar düşüktür. Almanya'da seramik sanayinde çalıştıktan sonra Sadi Diren, kendisi de bir seramik sanatçısı olan eşi Belma Diren'le birlikte Türkiye'ye geri döner. Eczacıbaşı Seramik Fabrikaları'na müdür ve sanatçı olarak girer; İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nde ders vermeye başlar. Sadi Diren'in 1963'te, Belma Diren'in ise ertesi yıl fabrikaya gelmesiyle sofras ve süs eşyası bölümünde yeniden yapılanma gerçekleşir ve çağdaş, özgün, kimlikli modeller, desenler üretilir. Alman Keramag firmasından numune seramik sağlık gereçleri alınıp popüler İtalyan tasarımlardan esinlenerek ilk yerli vitrifiye seramik takım, "Akdeniz banyo takımı," Vitra tarafından üretilir; 1964 İzmir Fuarı'na yetiştirilir ve sergilenir. Bu ürün 20 yıl boyunca pazardaki rakipsiz konumunu korur. Bu tarihten sonra her yıl İzmir Fuarı'nda Eczacıbaşı Seramikleri (daha sonra Vitra) pavyonu yer alacaktır. Alman Keramag ile anlaşması yapılır. 1966 yılında şirket içindeki yarışma sonucu sağlık gereçlerinde marka olarak "Vitra" ismine karar verilir. Ertesi sene logosu tasarlanır ve 1968'de

İZMİR ULUSLARARASI FUARI ECZACIBAŞI STANDI, 1964
Eczacıbaşı'nın modernist standında sofa takımları, duvar karoları ve ilk seramik sağlık gereci banyo takımı "Akdeniz".
Kaynak: Eczacıbaşı Holding Arşivi

“Vitra” için marka tescili alınır. Bayilik teşkilatı kurulur. Aynı yıl saman dolu kamyonlar içinde vitriye seramiklerle ilk ihracat, Ürdün'e gerçekleşir.

1967 İSTANBUL ULUSLARARASI SERAMİK AKADEMİSİ VE SERGİSİ

Uluslararası Seramik Akademisi geleneksel sergisi ve genel kurulu, İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nde, seramik sanatçısı İsmail Hakkı Oygur öncülüğünde yapılır.

1968 II. BEŞ YILLIK KALKINMA PLANI (1968-1972), TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİ, SÜMERBANK

Kalkınma planı doğrultusunda Türkiye'de üretilmeyen bazı sanayi mamulleri ilk kez bu dönemde üretilmeye başlanır. Kağıt, plastik, kimya, gübre, petrokimya, çimento, cam sanayileri gibi ara mallar üretiminde dikkat çeken gelişmeler olur. Şeker, çimento, yem, çay fabrikaları kurulur. Sümerbank, Yarımca Seramik markasıyla seramik sağlık gereci ve Bozüyük'te, Bozüyük markasıyla karo üretmeye başlar. Artık devlet seramik sektöründe özel sektörle rekabet etmektedir. Bu dönem işçi hareketlerinin yoğunlaştığı bir dönemdir. Eczacıbaşı Vitra'yı temsilen Türkiye Toprak Seramik ve Çimento Sanayi İşletmeleri Sendikası ile Türkiye Çimento Seramik ve Toprak İşçileri Sendikası Çimse-İş arasında ilk toplu sözleşme imzalanır. 16 Mart 1970'te Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu, içinde Kartal'daki Vitra fabrikası'nın da olduğu çeşitli fabrikaları kapatmak üzere bir yürüyüş düzenler.

1970'ler

SERAMİK KAROLAR, SANAT ESERLERİ VE DUVAR PANOLARI MİMARİDE POPÜLERLEŞİYOR

Bu yıllarda yapılan binalar için sanat eseri üretiminde yarışmaların payı büyüktür. Ofis, konut ve kamu binalarında seramik pano kullanımı yaygınlaşır. Mimarlar ile sanatçılar iç içe çalışmaya başlar. İlgililer, Beril Anılanmert, Bingül Başarır, Zehra Çobanlı, Hamiye Çolakoğlu, Tufan Dağıstanlı, Sadi Diren, Cahide Erel, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Attila Galatalı, Tüzüm Kızılcan, Mustafa Tunçalp, Jale Yılmazbaşar gibi sanatçılar pek çok seramik pano üretirler.

1970 TÜRKİYE'DEKİ İLK TASARIM YARIŞMASI: “SERAMİK KONUT GEREÇLERİ DİZAYN” YARIŞMASI

Eczacıbaşı Vitra - Or-An Toplu Konut işbirliği ile düzenlenen yarışmanın amacı seramikle yapılan sağlık gereçleri donatımında form ve ekonomi araştırmasını teşvik

ederek sanayi ve inşaat yeni biçim ve uygulama düzeyi kazandırmak, bu konuda başarı gösteren kişileri halka ve sanayicilere tanıtmaktır. Birincilik ödülü 20.000 TL, ikincilik ödülü 12.500 TL, üçüncülük ödülü 7500 TL ve beş adet mansiyon ödülünün her biri 2500 TL olarak şartnamede belirtilmiştir. Asil jüri üyeleri Zühtü Müridoğlu, Nuri İyem, Sadi Diren, Doruk Pamir, Melike Kurdiç'tir. Birincilik ödülünü Birleşmiş Mimarlar, ikincilik ödülünü Mehmet Asatekin, üçüncülük ödülünü Sadun Ersin kazanır. Yarışmaya katılan ve kazanan projeler, Ankara'da Or-An Yapı Endüstri Merkezi ve İstanbul'da Olgunlaşma Enstitüsü Galerisi'nde sergilenir.

1970-73 ALEMDAR PORSELEN VE KALE PORSELEN

1970'te Kale Porselen İstanbul'da elektroporselen imalatına başlar. Seramik sektöründe 1973'te toplam 5000 kişi çalışmaktadır. Tüm fabrikalar Marmara Bölgesi'ndedir. Ama sektörde kalite gelişimi ve teknoloji modernizasyonu açısından sorunlar vardır. Alemdar Porselen 1973'te İstanbul, Tahtakale'de porselen ve seramik mutfak ürünleri üretimine başlar. 1997 yılına kadar porselen ve seramik mutfak ürünleri imalatı yapar. 2001 yılından itibaren Çin ürünleri ile rekabet sorunları nedeniyle imalattan vaz geçerek Uzakdoğu'dan züccaciye ve hediyeelik eşya ithalatına başlar.

1971 ÇANAKKALE SERAMİK SANAT ATÖLYESİ VE KALEBODUR

Çanakkale Seramik Sanat Atölyesi kurulur ve yöneticiliğine seramik sanatçısı Mustafa Tunçalp getirilir. Atölyenin amacı, Çanakkale Seramik'in teknolojik imkanlarını vurgulayan hediyeelik eşya ve özellikle de duvar seramikleri üretmektir. Kamu kuruluşları ve özel sektör için tasarlanan duvar seramiklerinin gördüğü rağbet nedeniyle modüler üretim sistemi kurulur. Zanaat ile sanayiye birleştiren bu sistem Türkiye'deki seramik karonun önemli bir özelliği olacaktır. 1972'de Çanakkale Seramik Fabrikaları AŞ'nin yanı sıra Türkiye'nin ilk yer karosu üreticisi Kalebodur Seramik Sanayi AŞ kurulur.

1971 ASKERİ MUHTIRA, III. BEŞ YILLIK KALKINMA PLANI (1973-1977) VE TUSİAD

12 Mart askeri muhtırasıyla 11 ilde sıkıyönetim ilan edilir. Aynı yıl Türkiye Sanayici ve İşadamları Derneği TUSİAD kurulur. 27 Ekim 1972'de III. Beş Yıllık Kalkınma Planı Meclis'te kabul edilir. Planlarda sanayinin kalkınma hızı diğer sektörlerden yüksek tutulduğundan, bu kesim hem gümrük duvarları ile korunmuş hem sübvansede edilmiştir. Bu ithal ikamesi

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SOSYAL TESİSLERİ, 1972
Sadi Diren (solda) yaptığı seramik duvar panosunun önünde.
Kaynak: Sadi Diren Arşivi

politikası genelde iç pazara yönelik, ihracat odaklı olmayan sanayi kuruluşlarını ortaya çıkarır.

1973 SÖĞÜT SERAMİK (BUGÜNKÜ SÖĞÜTSEN SERAMİK)

1973 yılında Söğüt Seramik, Bilecik'in Söğüt ilçesindeki 335 dönümlük arazisinde, 270 çalışanıyla birlikte kurulur. Değişen adıyla Söğütseramik, bugün 1100 çalışanıyla 500 dönüm üzerinde 114.000 metrekare kapalı alana sahiptir. Bu alanda; yer ve duvar seramiği jet-line fabrikası, frit fabrikası, sır çamur fabrikası ve hammadde zenginleştirme tesisiyle 2000 yılından bu yana, Yıldızlar Holding bünyesinde yer almaktadır.

1974 KÜTAHYA PORSELEN

Sofra eşyaları üretimi amacıyla Kutahya Porselen 1974 yılında kurulur. 1984 yılında %75'i Güral grubuna geçer, %25 hissesi de halka açık olarak İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem görür. Kalitesini iyileştirerek 30 yılda ev ve otellere yönelik koleksiyonlar ve desenler üretir. 1990'lı yıllarda başlayan atılımıyla 52 ülkeye ihracat yapar. Büyük üretici ve markalara fason üretim gerçekleştirerek yurtdışında Carrefour, IKEA, Auchan, El Corte Ingles ve Hiper Core gibi zincir mağaza ve marketlerde ürünlerini satışa sunar. Türkiye'de 35 mağazası ve 6000 noktada satışı olan Kutahya Porselen, porselen yemek takımları, porselen obje ve sofrta tasarım aksesuarları olmak üzere yılda 120 milyon parça üretir. 2014 yılında bir koleksiyonuyla uluslararası tasarım ödülü Red Dot'u kazanır.

1975 EGE SERAMİK

1972 yılında kurulan Ege Seramik, üretime 1975 yılında başlar. İzmir Kemalpaşa Organize Sanayi Bölgesi'nde yaklaşık 325.000 metrekarelik bir alanda konumlanır. 1992 yılından bu yana halka açık bir şirkettir. Ege Seramik'in üretimimin yarısından fazlası 50'ye yakın farklı ülkeye ihraç edilmektedir.

1978 ENDÜSTRİ TASARIMI DERNEĞİ (ETD) KURULDU

Türkiye'de ilk endüstri tasarımı derneği kurma düşüncesi Dr. Nejat Eczacıbaşı ve ilaç ambalajları üreten Birgi Sanayi AŞ'nin kurucusu Adnan Birgi tarafından 1975 yılında ortaya atılır. Kurucu üyelerin katkısı ile Temmuz 1978'de İstanbul'da kurulan dernek yasal statüye ulaşır. Türkiye'de endüstriyel tasarım standartlarının geliştirilmesi ve International Council of Societies of Industrial Design-ICSID'e üye olunması da amaçlanır. Dernek 104 üyeye ulaşır. Onur kurulunda Dr. Nejat Eczacıbaşı, Adnan Birgi ve Emin Necip Uzman bulunmaktadır; Yönetim Kurulu Şakir Eczacıbaşı (Başkan),

Melih Bırsel (Başkan Yardımcısı), Erkal Güngören (Sayman), Önder Küçükerman (Yazman), Mehmet Asatekin, Mustafa Aslier, Umur Camaş, Sadun Ersin, Nezih Eldem; Denetleme Kurulu Selma Yaşar, Ali Mansur, Erol Eti'den oluşur. Derneğin ofisine Eczacıbaşı İlaç Fabrikası'nda bir yer verilir. 1980 darbesi sonrasında tüm dernek faaliyetleri durdurulur ve ETD bir süre sonra zorunlu olarak uyku dönemi yaşar. Uluslararası örgütlere üye olmak yeni dernekler kanunu ile zorlaştırıldığından ve dernek faaliyetlerinin tüm üyelerce sahiplenilmemesinden dolayı 1984 yılında feshedilir.

1979 ECZACIBAŞI GİRİŞİMİYLE TUZLA'DA "TASARIM MERKEZİ"

1977'de vitriyeye seramikte büyük kapasite artışına ulaşan Vitra'nın, üçüncü işletme olarak Vitra Bozüyük Fabrikası'nı açmasından sonra, beklenilenin çok üzerinde seramik hela taşı satılır. Artık piyasada mermer lavaboların yerini seramik lavabolar almaya başlamıştır. 1980'lerde çok artacağı tahmin edilen dışsatım için Bozüyük tesisine ek olarak üçüncü bir tesisin daha kurulması düşünülür, bu nedenle 1978'de kamunun, İntema ve Vitra bayilerinin ortak olacağı Orta Anadolu Seramik Sanayii AŞ kurulur. Bu şirket, Niğde Aksaray'da 1980 yılı sonunda üretime geçecek 30.000 ton kapasiteli 3. Tesis olacaktır. Böylelikle Kartal ve Bozüyük'le beraber 1981 yılı için toplamda yıllık 75.000 tonluk kapasiteye ulaşılabilecektir. 1978'de İtalya yılda 158.000 ton, İngiltere 86.000 ton üretim yapmaktadır. Hedef İngiltere ve İtalya'dan sonra Avrupa'nın üçüncü en büyük kapasitesini oluşturmaktır. Üç fabrikanın da farklı bölgelerde olmasının nedeni, nakliyenin bu tip büyük ve ağır ürünlerde maliyeti çok artırmasıdır. Bu yüzden Bozüyük batı, Niğde-Aksaray doğu bölgelerine hizmet edecek ve ihracat için de Mersin limanını kullanabilecektir. Kalkınma göstergelerine göre de Orta Anadolu'ya doğru genişleyen Türkiye ekonomisi daha sonra doğruya doğru gidecektir. Nakliye masraflarını azaltmanın yanı sıra, işletmelerin hammadde kaynaklarına yakınlığı ve teşvik verilen yerlerde bulunması da alınan kararda etkili olmuştur.

Bu amaçla Tuzla'da bir "Tasarım Merkezi" kurulur. Bu birimin kurulmasındaki en önemli etken 1980 yılında başlayacak ihracatın özgün ürün talebine yönelik öngörüdür. Bu merkezde 20 personel çalışır. Ekonomik kriz ve 12 Eylül Darbesi nedeniyle 1982 Haziran ayında Orta Anadolu Seramik AŞ projesi iptal edilir. Ekonomik kriz nedeniyle Vitra'da fırınlar kademeli olarak kapatılır. Bu birim 1982-2006 yılları arasında Yalçın Arpat yönetiminde faaliyetlerini Vitra Tasarım Müdürlüğü olarak sürdürür. Bu dönemde kaçak gelen ucuz Çin porselenleri nedeniyle haksız rekabet oluşur ve emeğe dayalı, özgün desenli Eczacıbaşı sofrta süs eşyalarının

karlılığı düşer. Bu nedenle sadece sofrasüs eşyası üreten 1. İşletmenin kapatılmasına karar verilir. O dönemde rengiyle, dekoruyla ekol olan Nescafe takımları, yemek takımları, sürahiler gibi Eczacıbaşı Sofra Süs Eşyaları'ndaki özgün form ve desenli ürünler tarihe karışır.

1980'ler

1980 ASKERİ DARBE, EKONOMİK KRİZ VE KAPATILAN SERAMİK FABRİKASI

12 Eylül Darbesi, 27 Mayıs 1960 Darbesi ve 12 Mart 1971 Muhtırasının ardından Türkiye Cumhuriyeti tarihinde silahlı kuvvetlerin yönetime üçüncü açık müdahalesidir. Bu müdahaleyle Süleyman Demirel'in başbakanı olduğu hükümet görevden alınır, Türkiye Büyük Millet Meclisi lağvedilir, 1970 sonrasında değiştirilen 1961 Anayasası uygulamadan kaldırılır. Piyasadaki aşırı durgunluk ve 1978 mali krizi dolayısıyla şirkette başlayan ekonomik sıkıntı sonucunda Eczacıbaşı Seramik yönetimi, askeri darbeden bir gün önce Bozüyük'te tüm fırınları kapatma ve üretimi durdurma kararı verir. Ne var ki askeri yönetim fabrikanın tam olarak kapatılmasına, çalışanların tazminatlarının verilerek çıkarılmasına izin vermez. Bu yüzden karar alındığı halde dört fırından biri çalışmaya devam eder ve işçilere maaşları bir yıl süreyle ödenir. Fabrikanın tamamen kapatılmasına ancak bir yıl sonra, Eylül 1981'de izin verilir. Kartal'da ise üç fırın durdurulmuştur, ihracata yönelik tek bir fırın çalışmaktadır. Sonunda izin alınır çalışanların sayısı azaltılır. Ayrılanların bir kısmı doğal olarak yeni oluşturulan Toprak Seramik gibi rakip kuruluşlarda çalışmaya başlar.

1981 TOPRAK SERAMİK

1979 yılında Toprak Saniteri kurulur. 1981'de Toprak Seramik olarak Bozüyük'te 30.000 metrekaresi kapalı 345.000 metrekarelik tesisinde 10.500.000 metrekare/yıl üretim kapasitesi ile yer ve duvar karosu üretimine başlar. Karo fabrikasından sonra 1982 yılında Toprak Saniteri için yurtdışında sürdürülen teknoloji arayışları sonuçlandırılarak Bozüyük Seramik fabrikası, ilk hızlı pişirim tesisi olarak üretime başlar, seramik sağlık gereçleri üretilir. Bu girişimler ile sektörde rekabet etmeme dönemi kapanmış, fiyat ve ürün farklılaşması ile "rekabet dönemi" başlamış olur. 1994 yılında Toprak Ceramics Ltd İngiltere'de yer ve duvar karosu üretmek amacıyla kurulur. 1997 yılında ise Eskişehir'de yeni bir tesis olan karo fabrikası kurulur. 2001 yılına gelindiğinde en yeni teknoloji ürünü Toprak Sırlı ve Sırsız Porselen Karo Fabrikası Eskişehir'de üretime başlar.

1981 CREAVIT

Çanakçılar Şirketler Grubu'nun 1960'larda küçük bir atölyede mozaik tuvalet taşı üretimi ile başladığı süreç, 1970'lerde polyester boya kaplamalı ve seramik görünümlü tuvalet taşlarının üretimi ve pazarlamasıyla sürer. 1980'lerin başında başlatılan fabrikasyon üretim süreciyle, vitrifiye seramik sağlık gereçleri üretimi her geçen yıl daha da büyütülür. 8000 nüfuslu küçük bir ilçe olan Gökçebeğ'de ürettiği ürünlerinin %40'ını dünya pazarlarına ihraç eden şirket, Creavit markasıyla pazarlanır.

1983 VİTRA'NIN ÖZGÜN TASARIMLARI VE ULUSLARARASI FUARLARA KATILIMI

1980 yılında pazarda açığı hissedilen küçük, üretimi kolay ve ekonomik bir takım gerekliliğinden yola çıkarak Vitra Kartal Fabrikası'nda tasarım çalışmaları başlar. Bu çalışma aynı zamanda klozet-taharet musluğu kombinasyonu konusunda da yapılan ilk denemedir. Takım, klozete uyarlanan taharet musluğu nedeniyle Mart 1981'de, İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nin 98. Kuruluş Yılı ve gelenekselleşen Osman Hamdi Sanat Ödülleri Yarışması'nda, Endüstri Tasarımı alanında mansiyon ödülü alır. Artık serbest pazar ekonomisine geçiş süreci başlamıştır. Vitra da bu dönemde daha sistemli ve daha büyük hacimli dışsattım organizasyonları yapmak amacındadır. 1982'de Almanya'ya her ay 50.000 dolarlık mal göndermek üzere anlaşma yapılır. İzleyen yıllarda sistematik ihracat kapısı açılır. İtalyan uzman Aldo Badalucco, teknik müdür olarak göreve getirilir. Badalucco Bozüyük ve Kartal'da 1983'ten itibaren çalıştığı bir buçuk yıl boyunca, her iki kuruluşun gelişimine ve ekiplerin eğitimine çok katkıda bulunur. 1983'te Institut für Bautechnik'ten Alman standartlarına uyumluluk onayını alan Vitra ürünleri, aynı yıl Frankfurt'ta düzenlenen ve sektörün en büyüğü olan, uluslararası ISH Fuarında sergilenir. Bu fuara Türkiye'den ilk katılımıdır.

Bergama, ilk kez Vitra standı açılan Almanya'daki 1983 ISH Fuarı dönüşünde, artık özgün bir modelin gerekli olduğu konusunda belirginleşen fikirlerle ortaya çıkar. Toplu konutların arttığı bu dönemde, banyoların küçük olması nedeniyle küçük ve ekonomik bir model istenir. Eczacıbaşı Dasa Dağıtım ve Satış AŞ ve yönetim, tasarımcıların on-on beş alternatif çalışmasından biri olan Bergama'yı seçer, çünkü bu tasarım az fireli, kolay dökülen ve şekil alan, ekonomik ve Türk halkının estetik beklentisine hitap edecek bir üründür. İlerleyen yıllarda Bergama bütün takımların toplamından üç kat fazla satar ve bu başarısından dolayı çok kopya edilir. Pazarda çok başarılı olan Bergama takımı, artık esinlenilmiş tasarımlar yerine özgün tasarım çalışmalarının

İSTANBUL DEVLET GÜZEL SANATLAR AKADEMİSİNİN 98. KURULUŞ YILI VE GELENEKSELLEŞEN OSMAN HAMDİ SANAT ÖDÜLLERİ YARIŞMASI ENDÜSTRİ TASARIMI ALANINDA ÖDÜL MART 1981

1971 yılında düzenlenen olan Osman Hamdi Sanat Ödülleri, son Osman Hamdi Sanat Ödülleri, bu sene İstanbul'da gerçekleştirildi. Ödüller, İstanbul'da düzenlenen yarışmada, yarışçıların sunduğu eserler arasında değerlendirildi. Yarışma, İstanbul'da düzenlenen yarışmada, yarışçıların sunduğu eserler arasında değerlendirildi.

Ödül Alan Yarışçıların İsimleri:

1. Osman Hamdi Sanat Ödülü
2. Osman Hamdi Sanat Ödülü

Ödüllerin sunuluşunda, bu sene İstanbul'da düzenlenen yarışmada, yarışçıların sunduğu eserler arasında değerlendirildi.

1945 tarihinde bu yarış 2 Mart günü Akademiye gerçekleştirildi. Yarışma, İstanbul'da düzenlenen yarışmada, yarışçıların sunduğu eserler arasında değerlendirildi.

Ödül Alan Yarışçıların İsimleri:

1. Osman Hamdi Sanat Ödülü
2. Osman Hamdi Sanat Ödülü

Ödüllerin sunuluşunda, bu sene İstanbul'da düzenlenen yarışmada, yarışçıların sunduğu eserler arasında değerlendirildi.

ÖDÜL VE KAZANANLAR:

ÖDÜL: Ödül Kazanan (Kazananın İsmi) Ödül Kazanan (Kazananın İsmi) Ödül Kazanan (Kazananın İsmi)

KAZANANLAR:

Kazananın İsmi (Kazananın İsmi) Kazananın İsmi (Kazananın İsmi) Kazananın İsmi (Kazananın İsmi)

ÖDÜL VE KAZANANLAR:

ÖDÜL: Ödül Kazanan (Kazananın İsmi) Ödül Kazanan (Kazananın İsmi) Ödül Kazanan (Kazananın İsmi)

KAZANANLAR:

Kazananın İsmi (Kazananın İsmi) Kazananın İsmi (Kazananın İsmi) Kazananın İsmi (Kazananın İsmi)

İSTANBUL DEVLET GÜZEL SANATLAR AKADEMİSİ GELENEKSEL OSMAN HAMDİ SANAT ÖDÜLLERİ YARIŞMASI TASARIM ÖDÜLÜ, 1981

Bu ödüller Türkiye'deki endüstri temelli büyümenin birer göstergesidir. Seramik tasarımı ve genel anlamda tasarımın endüstriyel gelişme açısından önemini ortaya koyar. Burada, ulaşım araçlarıyla birlikte sunulan vitrifiye tasarımları, içinde bulunduğumuz dönemde ve gelecekte seramik endüstrisinin Türkiye ekonomisi içinde oynayacağı önemli rolün habercisidir.

Kaynak: Eczacıbaşı Holding Arşivi

önünü açar. Bozüyük'ün de 1983'te devreye girmesiyle kapasite artar. 1983'te İngiliz şirketi VitraWare ile bir anlaşma imzalanarak İngiliz pazarı için üretime geçilir. Vitra ürünleri İngiltere'de ilk kez Birmingham'daki Interbuild Fuarı'nda sergilenir ve ilk siparişler 1984'te yollanır. 1988'de İngiliz standartlarına uygunluk belgesi alınır. Almanya pazarına entegrasyondan sonra, 1987 yılında Avusturya, Hollanda, Belçika ve İngiltere'ye dışsattım başlar. 1986'da Alman Ideal Standard firması için ilk kez fason üretim başlar. Fabrika yeniden yapılandırılır ve üretim verimliliği yükseltilir.

1987 SEREL SERAMİK

Seramik sağlık gereçleri üretimi yapan Serel Seramik 1987'de Manisa'da kurulur. Serel Seramik, ELGİNKAN Topluluğu'na bağlıdır. Ürün gamındaki seramik sağlık gereçlerine katma değer getiren teknolojileri önemseyerek su tasarruflu klozetler, yüzeyde kir tutunmasını engelleyen yüzey teknolojisi, yüzeyinde bakteri oluşumunu engelleyen sırt teknolojisi, antibakteriyel özellikli klozet kapakları ve klozete entegre edilmiş "el değmeden taharetleme sistemi" gibi Ar-Ge çalışmaları yapar.

1988 ENDÜSTRİYEL TASARIMCILAR MESLEK KURULUŞU

Ankara'da 1988 yılında kurulan Endüstriyel Tasarımcılar Meslek Kuruluşu (ETMK) derneği, Türkiye'de endüstriyel tasarım alanında çalışmalar yapan bir mesleki örgütüdür. ETMK'nın bugün yurtiçinde ve yurtdışında toplam 480 üyesi vardır; derneğin İstanbul Şubesi 1998, İzmir Şubesi 2010 ve Ankara Şubesi 2012 yılında açılmıştır. ETMK'nın temel hedefi, endüstri ürünleri tasarımı mesleğini topluma tanıtmak, tasarımcıların hak ve yetkilerini oluşturmak ve korumak, meslektaşlar arasında iletişim ve dayanışmayı güçlendirmek, topluma tasarlanmış nitelikli ürünler sunulmasını sağlamak amacıyla ilgili kuruluşlarla üretici ve tüketici düzeyinde çalışmalar yapmaktır. ETMK, bugüne kadar açtığı sergiler, düzenlediği ve desteklediği yarışmalar, yayımladığı kitap ve kataloglar, gerçekleştirdiği panel ve eğitim çalışmaları ile endüstriyel tasarımı meslektaşlar, üreticiler ve kullanıcılar açısından ortak platformlarda ele almayı amaçlamaktadır. ETMK düzenlediği 1994 ve 1998 Designers' Odyssey, 2005, 2006 ve 2007'de "Tasarımla Kazananlar" sergilerinde ve verdiği çeşitli ödüllerde seramik sağlık gereçleri ve sofraya ürünleri de yer alır. 2003 yılında düzenlenen "Sınırların Ötesine ETMK Ürün Tasarımı Sergisi"nde Kurbağa Çocuk Klozeti Takımı tasarımı ile Vitra Tasarım Departmanı, ürün tasarımı ödülünü kazanır.

1989 GÜRAL PORSELEN VE GÜRAL VİTRİFİYE

1989 yılında kurulan ve 75.000 metrekaresi kapalı olmak üzere 275.000 metrekare alan üzerinde üretim yapan ve 52 ayrı ülkeye ihraç edilen Güral Porselen; sofraya eşyalarında Kütahya'da üretim yapar. 1995 yılında faaliyetlerine başlayan GüralVit ise tesislerinde banyo, lavabo, sağlık gereçleri üretir.

1989 KÜTAHYA SERAMİK

1989 yılında kurulan Kütahya Seramik, yüzlerce farklı ebatta, yer-duvar karosu, sırlı porselen karo ve cam mozaik ve vitrifiye seramik üretimi gerçekleştirir. Bugün dünyanın pek çok ülkesine gerçekleştirdiği ihracatı ile sektörün önemli oyuncularındandır. Yıllık 30 milyon metrekare üretim kapasitesiyle karo ve vitrifiye seramik üretir. 2011 yılında bir ürünü Red Dot Best of the Best Ödülü kazanır.

1990'lar

1990 TÜRK SERAMİK DERNEĞİ (TSD)

1989 yılı başlarında Türkiye Çimento ve Toprak Sanayi AŞ, Genel Müdür Yardımcısı Basri Sezer seramikle iştiğal eden bazı mühendis ve sanatçıların da görüşlerini alarak teşebbüse geçer, uluslararası belli başlı seramik dernekleri ile iletişim kurarak dernek tüzüklerini inceler ve ilk tüzüğü oluşturur. Ayrıca seramik ve çimento sektörlerindeki şirketlerle temas kurar. Endüstri, sanat ve eğitim gibi çeşitli dalları temsil edebilecek kişileri davet ederek İstanbul'da bir toplantı organize eder. Bu toplantıda Basri Sezer, Derneğin Kurucu Başkanlığına, Vitra genel müdürü Yüksel Güner de Başkan Yardımcılığına seçilerek Yönetim Kurulu oluşturulur. 1990 yılında resmen kurulan TSD seramik sanatçıları, seramik öğretimi veren eğitimcileri, seramik endüstrisinde ve üretiminde görev almış tüm seramikçileri bir araya getirmeyi amaçlar. Bu amaç doğrultusunda fuar katılımları, kongreler, seminerler, yarışmalar ve sergiler düzenler.

1991 TÜRKİYE'DE "DEVLET SANATÇISI" UNVANI ALAN İLK SERAMİK SANATÇISI: SADI DİREN

Uzun yıllar sanat, sanayi ve akabinde tasarım çalışmaları yapan Sadi Diren'e "devlet sanatçısı" unvanı verilir.

1991 ALMAN TASARIMCIDAN VİTRA'YA TASARIM HİZMETİ

1988 yılında Vitra'da, daha hızlı vitrifiye seramik seri üretim için "basınçlı üretim teknolojisi" kullanılmaya başlanır. 1990 yılında yönetim "Topluluk Dışa Açılma Stratejisi" isimli bir

rapor hazırlar. Bu rapordan sonra dikey uzmanlaşma, yani salt sağlık gereci gibi bir konuda uzmanlaşma yerine, belli konularda entegrasyon içeren bir stratejiye geçilir. Bu strateji bağlamında aynı yıllarda karo seramik, küvet ve mobilya yatırımları yapılır ve hepsi Vitra markasıyla pazarlanır. Temel strateji, ürün yelpazesini tamamlayarak tüm bu ürünleri pazarda beraber sunmaktır. Üretimin %45'i ihracattır ve ihracata yönelik bir tasarım departmanı çalışmaktadır. 1991'de Almanya pazarında %10'luk bir pazar payına ulaşan Vitra, aynı yıl Alman tasarımcı Brossardt ile çalışmaya başlar. Ideal Standard'a da tasarımlar yapan Brossardt'ın Vitra için tasarladığı ilk takım olan "Kemer" 1992'de, "Kapadokya" 1993'te ve küçük mekanlarda işlevsel çözümler sunan "Riva" 1994'te pazara girer. Bu ürünler iç pazardan başka Almanya pazarına da hitap eden özgün tasarımlardır ve artık tek parça yerine takım da ihraç edilmektedir. Vitra, 1996'da Türkiye'nin toplam sağlık gereci ihracatının %80'ini yapar duruma gelir.

1992 PORLAND PORSELEN

Porland markasının temelleri 1976 yılında açılan bir züccaciye mağazasıyla atılır. 1984 yılında Porland tarafından İmge Ticaret şirketi kurulur ve özellikle gastronomi tüketicilerine yönelik masa üstü malzemelerin pazarlama faaliyeti yürütülür. 1980'lerin sonuna doğru salt ticaretten ziyade seri üretime yönelik başlar. İstanbul Porselen, 1990'ların başlarında günde 10 ton imalat kapasitesine sahipken kapanır ve ekipmanları Porland Porselen tarafından satın alınır. 1992'de Gebze'de, Porland Porselen Sanayi ve Ticaret AŞ kurulur. Porland Porselen, Gebze Dilovası mevkiinde yaklaşık 8000 metrekare kapalı alanda sert porselen üretimi ve dekorlama faaliyetine başlar. Artan pazar taleplerini karşılayabilmek ve ihracatı desteklemek amacıyla 1996 yılında Bilecik tesisleri de faaliyete geçer. Bugün porselen sofa eşyası üretimi yılda yaklaşık 70 milyon adet kapasitesine ulaşmıştır ve 20'yi aşkın mağazası vardır. Dört ana bölgede 30'dan fazla ülkeye üretiminin %65'ini ihraç etmektedir.

1992 ULUSLARARASI SERAMİK AKADEMİSİ SERGİSİ İSTANBUL'DA

Uluslararası Seramik Akademisi'nin Türkiye'deki ikinci sergisi, İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Resim ve Heykel Müzesi ile Yıldız Sarayı Silahhane binası olmak üzere iki ayrı mekanda yapılır.

1994 EGE VİTRİFİYE

1994 yılında İzmir'in Kemalpaşa İlçesi sınırları içinde kurulan Ege Vitriyefabrikası 2004 yılında yapmış olduğu yatırımla

yıllık üretim kapasitesini 1.400.000 adete çıkarır, başta Avrupa Ülkeleri, Amerika Birleşik Devletleri ve Avustralya olmak üzere üretiminin %50'sini ihraç eder.

1993 İZNIK VAKFI

15. ve 16. yüzyıllarda Osmanlı İmparatorluğu medeniyet ve sanatında zirveye ulaşmış eserlerin günümüzde yeniden üretilmesi sırasında aynı özgünlük ve estetik inceliğe ulaşması önemli ölçüde bilgi ve çaba gerektirmektedir. 16. yüzyıl İznik çini sanatının dünya seramik literatüründe halen zirvede olmasından da anlaşılacağı gibi, İznik çiniciliğinin günümüz teknolojisine kaliteyi ve estetiği bozmadan adapte edilebilmesi, İznik Vakfı'nın 1993'ten sonra yoğunlaşan ısrarlı, kararlı ve çok boyutlu gayretleri sonucu mümkün olur. İznik Eğitim ve Öğretim Vakfı 1993 yılı Eylül ayında İşıl Akbaygil'in öncülüğünde, Akın Akbaygil ve Hasan Çolakoğlu'yla birlikte, İznik çinisini ve İznik çevresinin kültür ve sanat değerlerini tanıtmak, mevcut potansiyeli harekete geçirmek, geleneksel İznik Çini Sanatı'yla ilgili var olan ve elde edilecek bilgileri bir sistem dahilinde eğitim ve öğretimle gelecek kuşaklara aktarmak amacıyla kurulur. Geleneksel İznik çinisine ait teknikleri araştırmak amacıyla 1997'te İznik'teki atölyede bu sanat yeniden hayata geçirilerek üretim yapılır. Vakıf; İznik Çini Araştırma ve Geliştirme Laboratuvarı ve İznik Çini ve Seramik San. Tic. Ltd. Şti'yi kurar; İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimar Sinan Üniversitesi ve TÜBİTAK'ın yanı sıra Princeton Üniversitesi, MIT gibi kuruluşlardaki yerli ve yabancı uzmanlarla da çalışarak orijinal İznik Çini'ni üretmeyi başarır. Üretim, İznik'teki atölyelerde; desen hazırlığı İstanbul'da vakfın tasarım bölümünde özel eğitimli sanatçı ekibi ile yapılmakta; özel siparişler için mimar, içmimar ve tasarımcılarla çalışılarak bu kolektif sanata yepyeni değerler kazandırılmaktadır. İstanbul'daki showroom'da satışa sunulan ürünler ayrıca yurtdışına da pazarlanmaktadır.

1996 VİTRA'DA TÜRK TASARIMCILARDAN TASARIM HİZMETİ ALIMI

Vitra yönetimi 1996'da ilk kez bir Türk serbest tasarımcıya, Ayşe Birsal'e iş verir. Ofisi New York'ta bulunan tasarımcı, yeni bir alaturka hela taşı tasarlar, ama bu tasarım üretime girmez. Ardından 1996 yılı sonunda serbest tasarımcı Gamze Güven'den (eski soyadı Akay), abdest alınabilen yenilikçi bir ürün istenir. Güven, o dönemde ortağı İnci Mutlu'yla şirketleri İdol Tasarım olarak, kullanıcıların oturarak abdest almanın yanı sıra saç, yüz, el ve ayak yıkayabildiği bir kısmı yıkanma ünitesi geliştirir. Faydalı model koruması ve tasarım tescili alınan bu yenilikçi ürünün 1997'de prototipi, 1998'de kalıbı, sonrasında da deneme ürünleri yapılır, fuarlarda sergilenir fakat seri üretime alınmaz. İdol Tasarım'ın tasarladığı hela taşları "Güneş" ve "Asimetrik" ile "Juno" adlı çanak lavabo ve dolabı, 2000'de üretilip pazara girer. 2002 yılında geliştirilen projeler ise Defne Koz'un tasarladığı ve ilk kez Bologna'daki

Cersaie fuarında sergilenen "Sense" ve "Calm" isimli iki takımdır. Bu tarihten sonra da Vitra'nın yerli ve yabancı çeşitli serbest tasarımcılarla proje bazlı çalışmaları günümüze kadar sürmektedir.

1996 GÜMRÜK BİRLİĞİ

Gümrük Birliği, Avrupa'daki taraf ülkelerin aralarındaki ticaretin her çeşit tarife ve eşdeğer vergiden muaf bir biçimde gerçekleştirildiği ve tarafların, birlik dışında kalan ülkelere yönelik olarak da ortak bir gümrük tarifesini benimsedikleri bir ekonomik entegrasyon modelidir. 551 sayılı Patent Haklarının Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve 554 sayılı Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname gibi bir dizi Avrupa Topluluğu'na uyum yasası çıkartılarak Türkiye, Gümrük Birliği'ne girer. OECD ve Avrupa Birliği üyelerine ihracat artar, tekstil ve hazır giyim başta olmak üzere, seramik-sağlık gereçlerinin de içinde olduğu taş-toprak-sanayi, makine imalat, otomotiv yan sanayi, metal eşya, kağıt, madencilik, mobilya, savunma, döküm, ilaç gibi birçok sektör ihracata yönelir ve kısa sürede büyük başarılar elde eder. Bu tarihten itibaren günümüze kadar gerek seramik sağlık gereçleri ve karo gerekse sofa ve süs eşyalarında yüzlerce tasarıma tescil alınmıştır.

1996 SERAMİK SEKTÖRÜNDEKİ ÜRETİCİ KURULUŞLARIN ÖRGÜTLENMESİ

Türk seramik sektöründeki üretici kuruluşları bir araya getirmek amacıyla ilk birlik 1986 yılında Ankara'da Seramik ve Refrakter Üreticileri Birliği adıyla kurulur. Ancak Türk Seramik Sektörü'nün yüksek boyutlara ulaşması, dünyayla entegre hale gelme zorunluluğu gibi nedenler, birlik çatısı altındaki alt sektörlerin sorun, ilgi ve uğraş alanlarını çeşitlendirmektedir. Bu gelişimin gereği alt sektörler 1996 yılında; SERKAP: Seramik Kaplama Malzemeleri Üreticileri Birliği SERSA: Seramik Sağlık Gereçleri Üreticileri Birliği SEREF: Seramik ve Refrakter Üreticileri Birliği SERHAM: Seramik, Cam ve Çimento Hammaddeleri Üreticileri Birliği olarak dört ayrı birlik halinde yeniden yapılırlar.

2001 yılı içinde Seramik ve Refrakter Üreticileri Birliği yönetim kurullarında alınan karar gereği bu dört birliği ve sektördeki diğer kuruluşları bir çatı altında toplayan Seramik Federasyonu'nun kurulması konusunda girişimlere başlanılır. Türk Seramik Derneği de gerekli bürokratik düzenlemeleri tamamladıktan sonra federasyona dahil olur. Üreticilerin ve satış kanallarını oluşturan bayilerin yanı sıra, bilim adamları ve seramik sanatçıları da federasyonda yer alır. Sektörü bütün kollarıyla temsil eden Seramik Federasyonu, sektörün gelişimi, ortak sorun ve ihtiyaçların giderilmesi

yolunda büyük önem taşır. Merkezi İstanbul'da olan SERKAP, 1996 yılında, Türk seramik sektöründeki her türlü seramik kaplama malzemeleri üreten kuruluşu aynı çatı altında toplama gayesiyle kurulur. 1950'lerden itibaren gelişen Türk seramik kaplama malzemeleri sektörü, özellikle 1990 yılından sonra yaptığı büyük yatırım atağıyla bugün dünya seramik karo üretiminde söz sahibi olmayı başarır. Dünyanın en büyük üreticileri arasında yer alan ve dünyanın tek çatı altında entegre üretim yapan en büyük fabrikalarına sahip firmaları SERKAP'ın üyeleridir. Amacı, Türk Seramik Kaplama Malzemeleri alt sektöründeki üretici kuruluşları bir araya getirmek; üreticiler ve çalışanlarına mesleki, sosyal ve ekonomik yönlerden rehberlik etmek; küresel rekabetin getirdiği koşullarda üyelerinin rekabetçi şekilde yapılanmalarına yönelik ortak işbirliği alanları yaratmak; sinerjik sonuçlara yönelik ortak eylemler organize etmektir. Merkezi İstanbul'da olan SERSA, 1996 yılında, Türk seramik sektöründeki her türlü seramik sağlık gereci üreten kuruluşu bir araya getirmek gayesiyle kurulmuş bir dernektir. Avrupa'da en çok üretim yapan birinci ülke konumunda olan sektör, dünya üretiminin %10'una yakınına üretmektedir. Sektörde bugün büyük ölçekli 9 adet üretici şirket mevcuttur. SERSA'nın üyeleri arasında sektörün ve dünyanın en büyük üretici firmaları bulunmaktadır.

1997 VİTRA SERAMİK ATÖLYESİ

1950'lerde İstanbul, Kartal'da o zamanki adıyla Dr. Nejat Eczacıbaşı Seramik Fabrikaları'nın El Sanatları Kısmı üç atölye halinde çalışmaktadır. Bunlar; Burhan Toprak yönetiminde Klasik Türk Çiniciliği Atölyesi, Muhsin Demironat yönetiminde İznik Tipi Sıraltı Dekor Atölyesi ve Alev Ebuzziya, Alev İlkin, Ali Teoman Germaner, Candeğer Furtun, Cevdet Altuğ, Erdoğan Ersen, Melike Abasıyanık, Nasip İyem ve Tüzüm Kızılcan gibi sanatçıların çalışmalarını yaptıkları Modern Sanat Atölyesi'dir. 1960'lı ve 70'li yıllarda yıllarda Kartal'da Dr. Nejat F. Eczacıbaşı Seramik Fabrikaları bünyesinde Belma ve Sadi Diren yönetimindeki Hediye ve Sofra Seramikleri Fabrikası'nda çalışan sanatçılar dönemin en nadide eserlerini ortaya koyarlar. Atölye 1997 yılında Vitra Seramik Sanat Atölyesi adını alarak, işleyiş olarak Eski Modern Sanat Atölyesi'nin uzantısı olmayı benimseyen bir anlayışla seramik sanatçılarına kapılarını açmaya devam eder ve sanatçıların buluşma noktası olur. 1998'den başlayarak, Reyhan Gürses ve atölye ekibi ile gerçekleştirilen "Kişisel İzler" sergileri gelenekselleştirilerek İstanbul'un yanı sıra Türkiye'nin çeşitli kentlerinde de sergilenir. Seramiğin diğer sanat disiplinleri ile ilişkisini güçlendirmek ve toplumun daha geniş kitlelerini seramik sanatıyla buluşturmak niyeti Vitra Seramik Sanat Atölyesi'ni disiplinlerarası sergiler düzenlemeye yöneltir. İlk buluşma ressamların seramikle

buluşması olur ve 2000 yılında “Tuvalden Toprağa” adıyla gerçekleşir. 2003 yılında “Çizgi Kahramanlar Sokakta” adıyla karikatürist ve çizimler, 2006 yılında ise edebiyat ve seramiğin buluşması olarak gerçekleşir. Atölye 2000 yılında merkezi İsviçre’de bulunan Uluslararası Seramik Akademisi tarafından üyeleri arasına kabul edilir.

2000’ler

2002 VİTRA’NIN ULUSLARARASI MARKA OLMA STRATEJİSİ

Vitra 2000-2001 yıllarında IKEA, Kohler, American Standard ve Toto gibi firmalarla işbirliği yapar. Kurulan ilişkiler, küresel marka olan bu kurumları ve stratejilerini daha yakından tanıma fırsatı yaratır. 2002 yılı itibarıyla Vitra, Almanya pazarının %12’sine, İngiltere pazarının da %7’sine sahip olur. Her ne kadar pazardaki bu ürünlerin hepsi Vitra markası ile yer almıyor ve fason ürünler açısından da Vitra’nın küresel bir marka olarak tanınırlığı sınırlı olsa da, Kohler, İdeal Standard, Duravit gibi başta koşan rakiplerle aradaki fark hızla kapanmaktadır. Küresel pazarda oyuncu olmak hedefi için atılması gereken çeşitli stratejik adımlar vardır. Vitra’nın marka içinde barındırdığı ürünler ve yelpazesi değiştiği için, 2002 yılında uluslararası marka stratejisi danışmanlığı veren Landor Associates firmasıyla bir çalışma yapılmasına karar verilir. Hedef tasarım ürünü denildiğinde profesyonel karar vericilerde Vitra’nın akla gelmesidir. Bu bağlamda sanat atölyesi, tasarım ve marka çalışmalarını entegre etmeye, internet üzerinden uluslararası tasarım yarışması açmaya ve bir star tasarımcıya Vitra için tasarımlar yaptırmaya karar verilir. Bu bağlamda 2005 yılında meşhur İngiliz tasarımcı Ross Lovegrove Vitra için ilk olarak “İstanbul” serisini tasarlar. Uluslararası marka olmak için önemli bir adım atılmıştır. 100’ü aşkın üründen oluşan yeni koleksiyonun dünya tanıtımı Londra’da gerçekleştirilir. Artık global bir marka olan Vitra, Ross Lovegrove’in tasarladığı yeni ürünlerle dünyanın önde gelen müzelerinde teşhir edilir ve Vitra için büyük katma değer yaratır. Ross Lovegrove, İstanbul’u ilk ziyaretinde kenti farklı kültürlerin birleştiği bir açık hava müzesi olarak gördüğünü iletir. Lovegrove, yeni koleksiyonu tasarlarken, İstanbul’daki etnik mimariden hat sanatına kadar her şeyi tasarımcı gözüyle inceler. Vitra için tasarım yaparken de İstanbul’da gördüklerini, banyo kültürüyle birleştirir. Lovegrove, yeni koleksiyonun adını bu nedenle “İstanbul” olarak belirler. Lovegrove’un tasarımı, “Türk banyo kültürünün teknolojik ve modern yorumu” olarak tanımlanır. Vitra’nın cirosu artık 600 milyon dolar, ihracatı da 360 milyon dolar düzeyindedir ve fason değil, ihracatlarının tümü Vitra markasıyla gerçekleşmektedir.

2004 MSGSÜ SERAMİK VE CAM TASARIMI BÖLÜMÜ

Seramik Bölümü, Güzel Sanatlar Akademisi’nin Tezyinat (Süsleme) Bölümü’ne bağlı olarak 1930 yılında İsmail Hakkı Oygur tarafından kurulur. Daha sonra sırasıyla Vedat Ar, Sadi Diren, Beril Anılanmert ve Süleyman A. Belen’in bölüm başkanlığında zengin bir akademik kadro ile eğitimini sürdürür, farklı disiplinlerin ve sektörlerin desteğiyle daha da gelişir. 1983 yılında da Uluslararası Seramik Akademisi üyeliğine kabul edilen bölümün kendi alanındaki çalışma ve deneyimleri diğer üniversitelerin yeni kurulan seramik bölümleri tarafından örnek alınır. Bölüm, eğitimin yanı sıra Türkiye’de seramik sanatının belleğini oluşturan etkinlikler gerçekleştirir. Bu etkinlikler; 1967’de Güzel Sanatlar Akademisi’nde, Uluslararası Seramik Akademisi’nin V. Genel Kurulu nedeniyle açılan “Uluslararası Çağdaş Seramik Sergisi,” 1970’te açılan “Çağdaş Fransız Seramik Sergisi,” 1992’de Uluslararası Seramik Akademisi’nin 36. Genel Kurulu nedeniyle gerçekleştirilen iki eş zamanlı “Modern Türk Seramikleri” ve “Dünya Seramikçilerinin Diliyle / By The World Language of Ceramicist” sergileri ve 2007 yılında düzenlenen “1930’lardan Günümüze Türk Seramik Sanatı” olarak özetlenebilir. 2001 yılında ise, Seramik Ürünler Araştırma ve Uygulama Merkezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi’ne bağlı olarak, “bilim, sanat, endüstri ve öğretim” alanlarında destekleyici faaliyetlerde bulunmak amacıyla yine bu bölümün öğretim üyeleri ve sektör temsilcilerinin katılımıyla kurulur. Bölümün adı, 2004 yılında “Seramik ve Cam Tasarımı Bölümü” olarak değiştirilir.

2008 DESIGN TURKEY ENDÜSTRİYEL TASARIM ÖDÜLLERİ

Design Turkey Endüstriyel Tasarım Ödülleri, Türkiye’de kullanıcının ihtiyaçlarını gözeterek, ihracatta ve ulusal pazarda ürüne katma değer ve rekabetçi üstünlük kazandıran iyi tasarımı ödüllendirerek, iyi tasarlanmış ürünlerin topluma ve endüstriye sağladığı faydaları görünür kılmak amacıyla Ekonomi Bakanlığı, Türkiye İhracatçılar Meclisi ve Endüstriyel Tasarımcılar Meslek Kuruluşu işbirliğiyle TURQUALITY® Programı dahilinde düzenlenen bir tasarım değerlendirme sistemidir. Design Turkey Endüstriyel Tasarım Ödülleri ilk kez 2008 yılında gerçekleştirilir. 2010, 2012, 2014’ten sonra 2016’da beşincisi düzenlenmiştir. Her organizasyonda seramik sağlık gereçleri kategorisinde katılan ürünlerden bazıları iyi tasarım ödülü ve üstün tasarım ödülü kazanmıştır.

2011 KALESERAMİK BÜYÜME STRATEJİSİ

Kaleseramik, rekabetin ve ihracatın arttığı 1990’lar sonrasında seramik sağlık gereçleri ve banyo ve mutfak

mobilyaları yatırımlarıyla ürün gamını genişleterek, inşaat sektöründe Çanakkale Seramik, Kalebodur, Kalekim, Kale gibi markalarıyla hizmet verir. Kaleseramik 2000 yılında, Kalebodur Seramik Sanayi AŞ (Çanakkale Seramik Fabrikaları Limited Şirketi tarafından kurulmuştu) ile Çanakkale Seramik Fabrikaları AŞ'nin (duvar karosunda öncü firma) tek isim altında bir araya gelmesiyle kurulur. Türkiye'de karo seramik sektörünün kurulmasına öncülük eden Kaleseramik, zaman içinde yapılan yatırımlarla tek bir alanda üretim yapan dünyanın en büyük seramik üreticilerinden biri olur. Kale Grubu'nun 2011 yılında hayata geçirdiği yeni organizasyon yapısıyla, banyo ve mutfak mobilyaları üreten Kaledekor; seramik sağlık gereçleri, armatür, vitrifiye ve akrilik üreten Kalevit şirketleri de Kaleseramik bünyesine dahil edilir.

Bugün, Kaleseramik bünyesinde üç marka bulunmaktadır: Çanakkale Seramik, Kalebodur ve Kale. Çanakkale Seramik, evlere ve iç mekanlara; bir zamanlar jenerik isim olarak kullanılan yeni nesil seramik markası Kalebodur ise iç ve dış cephede profesyonellere çözümler sunmayı hedeflemektedir. Kale markası ise, seramik sağlık gereçleri, akrilik ve armatür ve banyo mobilyalarının yanında, mutfak mobilyaları, laminat ve laminat parke, karo çini, cam mozaik ve doğal taş ile yapıda alternatifli ve bütünsel çözümler sunma yönünde faaliyet göstermektedir.

2011 MSGSÜ-VİTRA SERAMİK SANAT ATÖLYESİ

1996'dan bugüne çeşitli dönemlerde görev yapmış olan Reyhan Gürses, Nazlı Karataş, Toygan Eren, Murat Havan, Pınar Gün Eren, Selen Sipahi'nin emeğiyle bugüne gelen Vitra Seramik Sanat Atölyesi, 2011 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi bünyesinde faaliyet gösteren Seramik Ürünler Araştırma ve Uygulama Merkezi (SERAM) ile gerçekleştirilen protokol çerçevesinde MSGSÜ-Vitra Seramik Sanat Atölyesi adını alır. Alanında öncü bu iki kurumun işbirliğiyle oluşturulan bu atölye her yıl 2 yabancı ve 2 Türk davetli sanatçının yanı sıra katılımcı olmak isteyen sanatçılara da imkan sağlar ve çalışma mekanı olarak üniversitenin seramik atölyelerinin kapılarını açar. Atölyede çalışan sanatçıların eserleri yılda bir kez MSGSÜ sergi salonlarında sergilenir. Ayrıca SERAM bünyesinde "MSGSÜ-Vitra Workshop" adını taşıyan atölye çalışmaları düzenlenerek seramik ve cam tasarımı konusunda yeni trendler, uygulamalar, kavramlar tartışılır.

2012 VİTRA İNOVASYON MERKEZİ

Kurumsal stratejisinin temelini, inovasyon konusunda etkin rol oynamayı, katma değerli ürün ve hizmet üretimine katkıda bulunmayı koyan Eczacıbaşı Yapı Ürünleri Grubu,

uzun yıllardır sürdürdüğü çalışmaları kurumsal bir çatı altında yeniden yapılandırarak, çevre dostu üretim kampusunun yer aldığı Bilecik, Bozüyük'te 5000 metrekarelik 3 katlı bir binada tüm Ar-Ge ekiplerini buluşturan inovasyon merkezini kurar. Vitra İnovasyon Merkezi, aynı zamanda inovatif fikirleri zenginleştirecek ve inovasyon kültürünün yaygınlaşmasına imkan sağlayacak bir sosyal yaşam alanı olarak kurgulanır. Vitra İnovasyon Merkezi, banyo ve seramik alanında yeni malzeme, süreç ve teknoloji araştıran, tasarlayan, geliştiren ve üreten bir merkezdir. İnovasyon odaklı kurum kültürünün gelişmesine olanak sağlayacak bir iklim yaratır. Yaptığı işbirlikleriyle, müşteri ve paydaşlarına yeni ufuklar açılmasına, sektörün rekabet gücünün artırılmasına katkıda bulunur. Açık iletişime, bilgi ve deneyim paylaşımına olanak tanıyan; yaratıcılığı, ortak akıl ve ekip çalışmasını teşvik eden bir eğitim merkezi sunar. Genç yeteneklere, inovasyon projelerini üretebilecekleri çalışma ortamını sağlar. Akademisyenlere sunduğu altyapıyla, teorik bilgilerin uygulamaya konulması için fırsat verir. Bu doğrultuda, 2012 yılında "Vitra İnovasyon Buluşmaları" adıyla hayata geçen etkinlikler dizisi; bölgedeki üniversite ve sanayi kuruluşlarında görev yapan mimar, tasarımcı ve araştırmacıların yanı sıra akademisyen ve öğrencileri; inovasyon üzerine düşünmeye, tartışmaya ve üretmeye teşvik eder. Endüstriyel tasarımcı Erdem Akan'ın moderatörlüğü ve İstanbul Bilgi Üniversitesi Kültür Yönetimi Programı'nın işbirliğiyle hayata geçirilen etkinlikler çerçevesinde; yurtdışından konuk uzmanların katılımıyla gelecek senaryoları seminerleri, yeni malzeme sunumları, inovasyon, trend ve tasarım sohbetleriyle atölye çalışmaları düzenlenir. İnovasyon Merkezi 2016 yılında Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı 12. Teknoloji Ödülleri'nde finale kalır.

2014 SERAMİK TASARIMI ÖDÜLLERİ

Orta Anadolu İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği bünyesinde yer alan Çimento, Cam, Seramik ve Toprak Ürünleri İhracatçıları Birliği tarafından ilki 2014'te düzenlenen Seramik Tasarım Yarışması'nın kazananları CNR'da yer alan Seramik, Mutfak, Banyo fuarı Unicera'nın açılışında açıklanır. Üniversitelerin mimarlık, tasarım ve güzel sanatlar fakültelerinin lisans son sınıf ve yüksek lisans öğrencilerinin katılımına açık olan yarışmada öğrenciler seramik kaplama malzemeleri ve seramik sağlık gereçleri olmak üzere iki kategoride yarışmıştır. Türkiye seramik sektörüne ivme kazandıracak ve uluslararası rekabet gücünü artıracak genç tasarımcıların keşfedildiği XONE-Seramik Tasarım Yarışması ve XONE-Seramik Tasarım Ödülleri 2015 ve 2016'da da düzenlenir. Türkiye seramik sektörüne uluslararası itibar ve rekabet gücü kazandırmak amacıyla düzenlenen bu organizasyonda, 5 ayrı kategoride dereceye giren tasarımcılara ödüller verilir.

1 - ROSS LOVEGROVE'UN VİTRA İSTANBUL SERİSİ İÇİN TASARLADIĞI BANYO

İstanbul Serisi, *Wallpaper* dergisinin "En İyi Banyo Ödülü" (2006), "Red Dot Ödülü" (2006), Chicago Müzesi "Good Design Ödülü" (2006), banyo kategorisinde *Elle Decor* "Uluslararası Tasarım Ödülü" (2007) ve Design Turkey 2008 "Üstün Tasarım Ödülü" kazanır.

Kaynak: Eczacıbaşı Holding Arşivi

2 - CAN YALMAN'IN ÇANAKKALE SERAMİK İÇİN TASARLADIĞI ORIENTİLE KOLEKSİYONU'NDAN

Tasarımcı Can Yalman'ın Çanakkale Seramik için tasarladığı Reptile ve Orientile koleksiyonları, "ETMK Tasarımla Kazananlar Ödülü" (2006), EDIDA - Elle Decor International Design Awards "Best Wall Covering" Ödülü (2009/2010), "I.D. Annual Design Review Design Distinction Ödülü" (2007), Red Dot Award "Product Design Ödülü (2009) kazanır.

Kaynak: Çanakkale Seramik Arşivi

YARARLANILAN KAYNAKLAR

50 Yılda Türk Sanayi. (1973). Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Yayını.

Akçura, Gökhan. (2009). *Türkiye Sergicilik ve Fuarçılık Tarihi*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Bakla, Erdinç. (2010). , İstanbul'un 100'leri Serisi - 19. İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi (Kültür AŞ) Yayınları.

Bayraktar, Nedret. (1982). *Topkapı Sarayı Müzesi: 8 / .* İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Bilgi, Hülya. (2006). *Kütahya Çini ve Seramikleri*. İstanbul: Pera Müzesi Yayınları.

Denny, B. Walter. (2015). *The Artistry of Ottoman Ceramics: İznik*. Londra: Thames & Hudson.

Eczacıbaşı Sanat Atölyeleri, sergi broşürü, 1960.

Eczacıbaşı, Dr. Nejat. F. (1982). *Kuşaktan Kuşağa*. İstanbul: Dr. Nejat Eczacıbaşı Vakfı Yayınları.

"Eczacıbaşı'nın öncülük ettiği endüstri tasarım çalışmalarına başladı." *Eczacıbaşı Haberler*, 1979, sayı 7, s. 23.

Erbay Aslıtürk, Gülay. (2014). *20. Yüzyılda Türk Seramik Sanatı*. Ankara: Gece Kitaplığı.

Gamze, Güven. (2006). *Vitra Kurum Tarihi* (taslak) kitabı için 2002-2003 yıllarında yöneticiler ve çalışanlarla yaptığı söyleşiler.

İstanbul Sanayi Odası'nın Ellinci Yılında Türk Sanayii. (2002). İstanbul: İstanbul Sanayi Odası Yayını.

Kazgan, Gülten. (2002). *Tanzimat'tan 21. Yüzyıla Türkiye Ekonomisi*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Kocabaş, Hüseyin. (1941). *Porselencilik Tarihi*. Bursa: Yeni Basımevi.

Kongar, Emre. (1978). *İmparatorluktan Günümüze Türkiye'nin Toplumsal Yapısı*. İstanbul: Cem Yayınevi.

"Konut Sağlık Gereçleri Üzerine Açık Oturum." *Yapı Endüstri Dergisi*, sayı 5, 1971, sf. 15-22.

Kürkman, Garo. (2005). *Toprak, Ateş, Sır: Tarihsel Gelişimi, Atölyeleri ve Ustalarıyla Kütahya Çini ve Seramikleri*. İstanbul: Suna ve İnan Kıraç Vakfı Yayınları.

Öney, Gönül. (2009). *Akdenizle Kucaklaşan Osmanlı Seramikleri ve Günümüze Ulaşan Yansımaları / Ottoman Ceramics Embracing the Mediterranean and Their Reflections to the Present*. İstanbul: Suna ve İnan Kıraç Vakfı Yayınları.

Öney, Gönül., Çobanlı, Zehra. (2007). *Anadolu'da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı*. Ankara: TC Kültür ve Turizm Bakanlığı Geleneksel El Sanatları Dizisi.

Suna ve İnan Kıraç Vakfı Koleksiyonu: Kütahya Çini ve Seramikleri. (2015). İstanbul: Pera Müzesi Yayınları.

Türk Seramik Sanatı, Türk Seramik Sanatı Sergisi sergi kataloğu, 2007.

YARARLANILAN ÇEVİRİMİÇİ KAYNAKLAR

"Firmamız." *Serel Seramik içinde*. <http://www.serelseramik.com.tr/tr/icerik/315/firmamiz> adresinden 20 Eylül 2016 tarihinde alındı.

"Gorbon Tiles Hakkında." *Gorbon Tiles içinde*. <http://gorbontiles.com/tr/hakkimizda.asp> adresinden 20 Eylül 2016 tarihinde alındı.

"Hakkımızda." Çanakçılar Şirketler Grubu içinde. <http://www.creavit.com.tr/tr/hakkimizda/canakcilar-sirketler-grubu> adresinden 20 Eylül 2016 tarihinde alındı.

"Hakkımızda." *ETMK* <http://etmk.org.tr/tr/hakkimizda/> adresinden 20 Eylül 2016 tarihinde alındı.

"Hakkımızda." *Güral Porselen içinde*. http://guralporselen.com.tr/index.php?route=product/category&path=59_65 adresinden 20 Eylül 2016 tarihinde alındı.

"Hakkımızda." *Türkiye Seramik Federasyonu*. http://www.serfed.com/tr/content.php?cat_id=1 adresinden 20 Eylül 2016 tarihinde alındı.

"İzmir Enternasyonal Fuarı." *Vikipedi içinde*, 21.04.2016. https://tr.wikipedia.org/wiki/İzmir_Enternasyonal_Fuarı adresinden 20 Eylül 2016 tarihinde alındı.

"İzmir İktisat Kongresi." *Vikipedi içinde*, 07.05.2016. https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0zmir_%C4%B0ktisat_Kongresi adresinden 20 Eylül 2016 tarihinde alındı.

"İznik Çinilerinin Tarihi." <http://www.iznik.com/iznik-cinilerinin-tarihi> adresinden 20 Eylül 2016 tarihinde alındı.

"İznik Vakfı Hakkında." <http://www.iznik.com/iznik-vakfi-hakkında> adresinden 20 Eylül 2016 tarihinde alındı.

"Kaleseramik." *Vikipedi içinde*. <https://tr.m.wikipedia.org/wiki/Kaleseramik> adresinden 20 Eylül 2016 tarihinde alındı.

"Kurumsal." *Ege Seramik içinde*. <http://www.egeseramik.com/kurumsal.aspx?relid=1> adresinden 20 Eylül 2016 tarihinde alındı.

Onur Erman, Deniz. "Cumhuriyet Sonrası Türk Seramik Sanatının Çağdaşlaşma Süreci." *Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Sanat ve Tasarım Dergisi içinde*. http://www.sanavetasarim.gazi.edu.tr/web/makaleler/6_deniz.pdf adresinden 20 Eylül 2016 tarihinde alındı.

"Osmanlı Seramik Sanatı." *Müzayede Dünyası içinde*. <http://www.muzayededunyasi.com/bilgi-bankasi/osmanli-seramik-sanati/#.V73mo5C3yrV> adresinden 20 Eylül 2016 tarihinde alındı.

"Porselen Hakkında." *Antika Seramik (Porselen - Çömlek) Onarımı (Restorasyon, Konservasyon / Danışma ve Eğitim)*

içinde. <http://nihatarikan.com/porselen/> adresinden 20 Eylül 2016 tarihinde alındı.

“Seramik Kaplama Malzemeleri Üreticileri Derneği.” *Türkiye Seramik Federasyonu* içinde. http://www.serfed.com/tr/content.php?cat_id=13 adresinden 20 Eylül 2016 tarihinde alındı.

“Seramik Sağlık Gereçleri Üreticileri Derneği.” *Türkiye Seramik Federasyonu* içinde. http://www.serfed.com/tr/content.php?cat_id=14 adresinden 20 Eylül 2016 tarihinde alındı.

“Seramik sektörünün ‘Oscar’ları sahiplerini buldu.” *MarkaWorld.com* içinde, 06.06.2016. <http://markaworld.com/seramik-sektorunun-oscarlari-sahiplerini-buldu.html/> adresinden 20 Eylül 2016 tarihinde alındı.

“Seramik Tasarım Yarışması Ödül Töreni.” *XONE Design Awards* içinde. <http://www.ceramicsdesign.org/TR/belge/1-39/seramik-tasarim-yarismasi-odul-toreni.html> adresinden 20 Eylül 2016 tarihinde alındı.

“Şirket Profili.” *Portland* içinde. <https://www.porland.com.tr/Kurumsal/hakkimizda-977> adresinden 20 Eylül 2016 tarihinde alındı.

“Tarihçe.” *Kütahya Porselen* içinde. <https://kutahyaporselen.com.tr/tarihce/> adresinden 20 Eylül 2016 tarihinde alındı.

“Tarihçe.” *Toprak Holding* http://www.toprak.com.tr/tr/01_tarihce.asp adresinden 20 Eylül 2016 tarihinde alındı.

“Tarihçe.” *Vitra Seramik Atölyesi* <http://vitraseramiksanatatolyesi.org/atolye-hakkinda/> adresinden 20 Eylül 2016 tarihinde alındı.

“Üretim Tesislerimiz.” *Toprak Seramik* içinde. <http://www.toprakseramik.com.tr/uretim-tesisleri.aspx> adresinden 20 Eylül 2016 tarihinde alındı.

“Vitra: Dünya markası olduk Lovegrove’la sınıf atladık.” *Hürriyet* içinde, 26.09.2005. <http://www.hurriyet.com.tr/vitra-dunya-markasi-olduk-lovegrove-la-sinif-atladik-352828> adresinden 20 Eylül 2016 tarihinde alındı.

BİYOĞRAFİLER

GÜLAY GAMZE GÜVEN

ODTÜ Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü'nden 1987'de mezun olan Gülay Gamze Güven, ODTÜ Mimarlık Fakültesi'nde yüksek lisansını tamamladı. 1990'ten itibaren serbest çalışan Güven, 2000'den bu yana İstanbul'da kurucusu olduğu Tasarım Üssü'nde kreatif direktör olarak çalışmaktadır. Şirketinin yüzden fazla tasarım tescilli, özellikle ambalaj ve gıda tasarımında ulusal/uluslararası birçok tasarım ödülü vardır. ETMK ve YEKON yönetim kurullarında görev almıştır.

GÖKHAN KARAKUŞ

Tasarımcı, mimarlık eleştirmeni ve kuramcı Gökhan Karakuş modern mimarlık ve tasarım konularına odaklanıyor. İnteraktif ve çevresel tasarım ofisi Emedya Design'ı 2005'te kurdu. *The Architect's Journal*, *Architectural Record*, *Dwell*, *Wallpaper* gibi periyodik yayınlara yazılar yazıyor. Mimari ve tasarım odaklı birçok sergi ve konferansta küratörlük yaptı. Yöresel kültürlere yönelik modern tasarımlarda uygulanan yerel çözümler konusunda aktif olarak çalışıyor.

